

0120900111

Le 3 MARS 2015
N° 0249

Czech Republic

Návrhový a evidenční list kulturního statku k zápisu
do Seznamu nemateriálních statků
tradiční a lidové kultury České republiky

A. IDENTIFIKACE NAVRHOVANÉHO STATKU

1. Název statku tradiční a lidové kultury

navrhovaného/navrhovaných k zápisu do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky (dále jen Seznam):

“Sokolnictví“ – umění chovu dravců, jejich ochrany, výcviku a lovu s nimi

2. Periodicita projevu statku:

Četnost výskytu v jednotlivých regionech České republiky, které nejsou totožné s krajským uspořádáním, se nevýznamně liší v závislosti na výskytu bytlišť sokolníků, přičemž sokolnictví je aktivně provozováno na celém území České republiky. Četnost výskytu v České republice je tak závislá na místě pobytu jednotlivých nositelů tohoto kulturního statku – tedy kvalifikovaných sokolníků a možnostech provozovat sokolnictví (na vnějších podmínkách – zda v daném regionu existuje možnost pro výcvik dravce, vhodné prostředí pro lov s ním apod.) V místě výskytu tohoto fenoménu jsou jeho nositeli aktivní sokolníci se složenými mysliveckými a sokolnickými zkouškami. Celorepublikově 90% sokolníků tvoří muži a 10% ženy.

O renesanci sokolnictví na území České republiky svědčí každoročně přibývajícím počtem členů Klubu sokolníků – tedy aktivních sokolníků – nositelů této kulturní tradice. V r. 2009 má Klub sokolníků 510 členů, což tvoří 0,5% z celkového počtu členů naší mateřské organizace Českomoravské myslivecké jednoty.

Nominovaný kulturní statek (sokolnictví) jako historický způsob lovu lze spatřit zejména při sokolnických setkáních od září do konce roku, obvykle v okolí některého sokolnického střediska, avšak ani po zbytek roku nelze dravce odložit a nevěnovat se mu každý den. Sokolnictví se vyskytuje též jako individuální aktivita každého sokolníka, který dravce cvičí, na různých mysliveckých či dětských dnech, kulturních akcích nebo na hradech a zámcích jako připomínka středověkého způsobu života.¹ Nejedná se vždy o sokolnictví pouze v jeho historickém pojetí. Vrcholnou akcí je Mezinárodní sokolnické setkání v Opočně, které se koná každoročně v první polovině měsíce října.

3. Stručný popis statku:

Sokolnictví je zvláštním způsobem lovu zvěře pomocí cvičených dravců, především sokolů, jestřábů či orlů a zahrnuje i další aspekty běžně prováděné sokolníky, zejména odchovy mláďat dravců, ochranu dravců v přírodě, osvětu. Historicky jde o tradiční, specifickou oblast lovectví, která používá své vlastní metody, má svá vlastní zvířata, úlovky a filozofii.

Tento způsob lovu vznikl původně k získávání potravy a postupně se jeho význam měnil. Ve středověku sloužil spíše pro zábavu šlechty, zatímco v současnosti se sokolnictví v naší zemi považuje za součást myslivosti a to zejména za součást myslivecké tradice, pokud se jedná o historický způsob lovu.

Dnešní sokolník s ohledem na to, jak se postupně měnil význam sokolnictví, je přítelem dravců, který se vždy angažoval a angažuje v racionální ochraně dravců, zranění dravci z volné přírody u něj najdou odbornou pomoc a je-li to možné, vrací je zpět do přírody.

Sokolnictví na našem území bylo známé již v období Velké Moravy, kdy v 8. a 9. st. je doloženo historicky i archeologicky. Z tohoto období pochází archeologický nález bronzového nákončí

¹ Akce, jichž se sokolníci pravidelně účastní: např. výstavy Země živitelka, Silva regina, Natura Viva, Svatohubertské slavnosti na zámku Kuks

opasku s motivem pšišho lovce s dravým ptákem, dále tzv. ptačí spona a stříbrný reliéf se sokolníkem na koni, který se stal znakem českého Klubu sokolníků ČMMJ.

Ze 13. st. pochází doklad o založení osady Sokolí Dvůr (nynější Sokolov), kde poblíž královského hradu Lokte sídlili královští sokolníci, aby byl zachován klid potřebný pro výcvik loveckých dravců. Profesionální sokolníci byli zaměstnanci feudálních pánů, dravce chovali, cvičili a při lovech předváděli. Vzhledem k ostatním poddaným měli výsadní postavení a byli dobře placeni. Bydlívali v blízkosti panských sídel v tzv. sokolnách. Podobně jako Sokolí Dvůr vznikla obec Sokoleč poblíž Poděbrad, která byla také určena pro královské sokolníky. Zde se sokolnictví udrželo až do druhé poloviny 16. st., později bydleli sokolníci se svými dravci v Poděbradech, ve zvláštním domku zvaném sokolárna. Patrně poslední sokolník na panství Poděbrady zemřel v polovině 17. století. Období úpadku od II. poloviny 18. st. posunulo dravce z rukou šlechty spíše do rukou jejich zaměstnanců – myslivců, kteří pro svou potěchu dále drželi dravce a sovy.

Novodobé dějiny počal ve 20-tých letech XX. století psát Bedřich Mensdorff Pouilly, který sokolnickou tradici oživoval lovem s jestřáby a sokoly a popularizoval ji odbornými články. K další propagaci sokolnictví došlo až po r. 1945, o niž se zasloužili MUDr. Jiří Brdička, který dravce choval, a koncem 50-tých let Svatopluk Doubrava, k němuž se dále přidali Jan Kumbera a Ivan Maroši. Sokolnictví začalo vzbuzovat zájem zejména u mladých myslivců, na což reagovalo vedení ČSMS podporou vzniku sokolnické organizace u nás, kterou je Klub sokolníků. Sokolnictví současnosti již není jen o lovu. Jeho nedílnou součástí se stala osvěta, seznamování široké veřejnosti s dravci, jejich biologií a postavením v přírodě, ochrana dravců a jejich profesionální využití zejména při ochraně letišť nebo vinic. Na letištích pracují profesionální sokolníci a se svými dravci předchází často nevyčíslitelným škodám zabráněním pádu letadel po střetu s ptáky. Také osvětu dnes často provádí profesionální sokolníci, kteří prostřednictvím ukázek cvičených dravců odvádějí v této oblasti velké množství práce.

4. Zeměpisná lokalizace výskytu statku:

Česká republika – patří do středoevropského regionu. je vnitrozemský stát ležící ve střední Evropě. Sousedí na západě s Německem (délka hranice 810 km), na severu s Polskem (762 km), na východě se Slovenskem (252 km) a na jihu s Rakouskem (466 km). Rozkládá se na území tří historických zemí – Čech, Moravy a části Slezska – a její plošná rozloha činí přes 78 tisíc km². V současnosti (2008) má přes 10 milionů obyvatel. Administrativně se dělí na 14 samosprávných krajů a jejím hlavním městem je Praha.

Z hlediska výskytu sokolnictví není mezi jednotlivými kraji a regiony v rámci České republiky významnějšího rozdílu. Četnost výskytu v jednotlivých regionech (krajích) se nikterak významným způsobem neliší. Sokolnictví je aktivně provozováno na celém území České republiky. Za tímto účelem existuje na celém území České republiky 21 sokolnických středisek², která mají regionální působnost a zastřešují aktivity sokolníků v daném regionu. Jsou to: Brno, Český Krumlov, Hradec Králové, Cheb, Jičín, Kladno, Liberec, Mladá Boleslav, Nový Jičín, Olomouc, Opava, Opočno, Pardubice, Písek, Plzeň, Praha, Praha – východ, Přerov, Rokycany, Uherské Hradiště a Znojmo (viz příloha F 1.2.). Aktivně sokolnictví může vykonávat pouze člen sokolnické organizace, který má složený myslivecké a sokolnické zkoušky – tím je aktivní výkon sokolnictví limitován.

5. Identifikace nositele statku:

a) je-li jím fyzická osoba:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

² Viz Příloha č. 2: Mapy – mapa s rozmištěním sokolnických středisek

Telefon:

E-mail:

Souhlas nositele statku se zpracováním osobních, příp. citlivých údajů o nositeli statku:

Nositel statku ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

a) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správčům a zpracovatelům dat se zpracováním osobních údajů, příp. citlivých údajů, pro potřeby zpracování a posouzení nominace, případné vedení údajů v evidenci kulturních statků zařazených do Seznamu a s využitím těchto dat pro potřeby dokumentace a redokumentace statku,

b) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správčům a zpracovatelům dat se zveřejněním jména a příjmení při prezentaci tohoto statku v souvislosti se Seznamem.

Datum a podpis:

b) je-li jím právnická osoba:

Jméno/název: *Českomoravská myslivecká jednota – Klub sokolníků, o. s.*

Sídlo (adresa): *Jungmannova 25, 115 25 Praha 1*

Identifikační číslo: *00443174*

Statutární orgán: *Ing. Jaroslav Palas*

Kontaktní telefon: *Ing. Jaroslav Kostečka, jednatel, tel. +420608178581*

Kontaktní e-mail: *jaroslav.kostecka@cmmj.cz*

6. Souhlas nositele/nositelů statku s periodickou redokumentací:

Nositel/nositelé statku souhlasí s periodickou redokumentací statku prováděnou Národním ústavem lidové kultury zpravidla jednou za sedm let. Svým podpisem se zavazuje/zavazují, že pokud dojde k jakýmkoliv změnám v identifikačních údajích uvedených v bodě 5, neprodleně tuto skutečnost ohlásí Ministerstvu kultury.

Datum a podpis: 18. 5. 2009

7. Autor statku, je-li znám: *Není znám.*

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Souhlas autora statku se zpracováním osobních, příp. citlivých údajů o autorovi statku:

a) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správčům a zpracovatelům dat se zpracováním osobních údajů, příp. citlivých údajů, pro potřeby zpracování a posouzení nominace, případné vedení údajů v evidenci kulturních statků zařazených do Seznamu a s využitím těchto dat pro potřeby dokumentace a redokumentace statku,

b) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správci a zpracovatelům dat se zveřejněním jména a příjmení při prezentaci tohoto statku v souvislosti se Seznamem.

Datum a podpis:

8. Souhlas autora statku s užitím statku pro účely vedení Seznamu a jeho zveřejnění:

Autor statku souhlasí s užitím statku pro účely vedení Seznamu a jeho zveřejnění.

Datum a podpis: *Autor statku není znám.*

9. Držitel práv k užití statku, existují-li tato práva: *Tato práva neexistují.*

a) je-li jím fyzická osoba:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Souhlas držitele práv k užití statku se zpracováním osobních, příp. citlivých údajů o držiteli práv k užití statku, je-li jím fyzická osoba:

Držitel práv k užití statku ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

a) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správci a zpracovatelům dat se zpracováním osobních údajů, příp. citlivých údajů, pro potřeby zpracování a posouzení nominace, případné vedení údajů v evidenci kulturních statků zařazených do Seznamu a s využitím těchto dat pro potřeby dokumentace a redokumentace statku,

b) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správci a zpracovatelům dat se zveřejněním jména a příjmení při prezentaci tohoto statku v souvislosti se Seznamem.

Datum a podpis:

b) je-li jím právnická osoba:

Jméno/název:

Sídlo (adresa):

Identifikační číslo:

Statutární orgán:

Kontaktní telefon:

Kontaktní e-mail:

10. Souhlas držitele práv k užití statku s užitím statku pro účely vedení Seznamu a jeho zveřejnění:

Držitel práv k užití statku souhlasí s užitím statku pro účely vedení Seznamu a jeho zveřejnění.

Datum a podpis:

11. Časové zařazení statku:

Kdy a kde sokolnictví vzniklo, není přesně známo. Přesto lze z existujících historických pramenů soudit, že sokolnictví vzniklo před cca 4-7 tisíci lety ve stepích střední Asie, kde pro jeho vznik byly velmi vhodné přírodní podmínky, k nimž patřila zejména prostorná otevřená krajina středoasijských stepí. V období 4.-5. st. přišlo v době stěhování národů sokolnictví z Asie přes Balkán do střední Evropy. Z tohoto období byla u Vinařic nalezena tzv. „Ptačí spona“ – dravec v sokolnické čepičce, dokládající znalost sokolnictví na našem území v 5. st. n.l.

Dále aktivní sokolnictví dokládají nálezy z období Velké Moravy, kdy v 8. a 9. st. je doloženo historicky i archeologicky. Tradice sokolnictví v naší zemi sahá hluboko do středověku, přesto ale i u nás došlo k jeho úpadku. Do II. poloviny 18. st. existuje celá řada písemností, které dokládají, že i na našem území patřilo sokolnictví ke každodennímu životu. O jeho oblibě svědčí i názvy některých měst a obcí. Období úpadku od II. poloviny 18. st. posunulo dravce z rukou šlechty spíše do rukou jejich zaměstnanců – myslivců, kteří pro svou potěchu dále drželi dravce a sovy. Oblibě se těšil především výr. Do povědomí veřejnosti se sokolnictví vrátilo ve 20-tých letech XX. st., hybnou silou se stal Bedřich Mensdorff Pouilly, který jako velvyslanec pobýval v Anglii, kde bylo sokolnictví stále velmi populární. Nejen, že sokolnictví aktivně provozoval, ale také popularizoval. Vyvrcholením renesance sokolnictví byl rok 1967, kdy byl založen Klub sokolníků ČMS, nyníjší Klub sokolníků ČMMJ, o. s.

12. Taxonomické zařazení statku:

Sokolnictví je historicky zvláštním způsobem lovu srstnaté a pernaté zvěře pomocí cvičených dravců, především sokolů, jestřábů a orlů. Jedná se o tradiční, specifickou oblast lovectví, která používá své vlastní metody, má svá vlastní zvířata, úlovky a filozofii. Má rovněž svou specifickou mluvu (terminologii), způsoby odívání a nelze opomenout ani oblast sokolnické etiky. Sokolnictví je fenomén trvající několik tisíc let. Důvodem jeho vzniku bylo zcela jistě obstarání potravy. Člověk zřejmě loví dravce pozoroval a příležitostně jim odebíral ulovenou kořist. Pak si dravce ochočil jako pomocníka nebo spíše partnera při lovu. Později ve středověku se pohled na sokolnictví změnil. Úlovek z důvodu nasycení již nebyl prvotní potřebou, o to více byl znát pocit okouzlení z vlastního souboje dravce s kořistí, v některých nejvyšších kruzích hrála roli i okázalost a prestiž. Prestiž sokolnictví ve středověku nabyla takové váhy, že se stalo významným činitelem obchodu a diplomacie. Nejedna politický svár byl zažehnán darováním vycvičených sokolů druhé straně.

V tuto dobu, kdy lov pomocí dravců byl na vrcholu, vstupuje do hry nový prvek a to je ochrana dravců. A ne jen dravců. Aby byla udržena hojnost lovené kořisti, byla vydána mnohá nařízení regulující lov a především hájící lovené ptáky v době hnízdění. To byly první řízené pokusy ochrany přírody a nutno dodat, že pocházejí od sokolníků. A nejen tyto. I ornitologické dílo poprvé zpracované na vysoké úrovni pochází od významného sokolníka středověku, císaře Fridricha II. Hohenstaufa. Zde je patrné, že ochrana přírody a ornitologie mají společného jmenovatele ve středověkém sokolnictví.

Sokolnictví mělo i dobu temna. Tou byl úpadek ve druhé polovině 18. století, kdy jej rozvoj palných zbraní vytlačil na okraj zájmu a zcela nezanklo jen díky jednotlivcům.

Opětovný rozvoj sokolnictví datujeme do 20-tého století, kdy se stává opět zálibou a navíc se stává hospodářsky významnou činností především v podobě ochrany letišť před táhnoucími hejny ptáků. Nelze opomenout ani aspekt ochrany dravců a jejich biotopů. S ohledem na výše uvedené má tedy dnešní sokolnictví přes svoji přibližně čtyři tisíce let dlouhou historii několik součástí. Tou klasickou je samozřejmě výcvik loveckých dravců a lov s nimi. Sokolníci dělí dravce na dvě skupiny, dravce nízkého letu a dravce vysokého letu, kdy jejich výcvik a způsob lovu s nimi jsou u těchto dvou skupin odlišné. Sokolnictví v novodobém pojetí zahrnuje vedle umění chovu dravců, jejich výcviku a lovu s nimi též aspekty odchovu jejich mláďat, racionální ochranu dravců v přírodě – ochranu jedinců, ale především populací dravců v přírodě a ochranu jejich biotopů. I tato integrovaná součást sokolnictví dnešních dnů má své metody, jimiž je prováděna.

13. Objektivní faktory ohrožující statek, pokud existují:

- faktory ekonomické:

- Vysoké pořizovací náklady na dravce – podmínkou pro aktivní výkon sokolnictví je držba dravce. V současné době jsou možnosti jeho pořízení z volné přírody velmi omezené a je tedy nutné dravce zakoupit z odchovu v zajetí. Ceny zejména některých druhů jsou poměrně vysoké a tak např. pro mladé zájemce o sokolnictví jsou někteří dravci nedostupní.
- Vysoké finanční náklady spojené s organizačním zabezpečením autentických příležitostí, při nichž je provozován sokolnický lov (pronájem honiteb, úhrady úlovků, úhrady nákladů na loveckého průvodce, na tradiční troubení doprovázející lovy), jde-li o pořízení středověkých kostýmů z tradičních přírodních materiálů (kůže, hedvábí) a drahých látek (samet, brokát) často převažuje ruční práce, aby byla zachována tradice (zhotovení tradiční obuvi, ozdob, vyšívání, krumplování aj.), nájem a další náklady spojené s využitím kočárů a koní, jejich výzdoba a náklady na další doplňky (např. středověká nosítka na dravce) – tyto okolnosti mohou působit vysoce negativně právě na četnost výskytu sokolnictví v jeho nejautentičtější podobě.
- Nárůst nákladů na další pomůcky nezbytné pro vykonávání sokolnictví – sokolnické brašny, kožené rukavice, čepičky, rolničky pro dravce aj. – opět zde hraje fakt ruční výroby těchto pomůcek, zvyšující se náklady na materiál (zejména kvalitní kůže) a nezbytnost používání tradičních, nákladně udržovaných technologií.

- faktory klimatických změn, či znečištění:

- Např. v důsledku používání pesticidů na bázi chlorovaných uhlovodíků, především nechvalně známého insekticidu DDT, došlo ve druhé polovině minulého století k drastickému úbytku dravců žijících se hmyzožravými ptáky, především ostříže lesního, raroha velkého či krahujce obecného, sokol stěhovavý dokonce z přírody v ČR počátkem 70. let zmizel úplně, a to na téměř 30 let. Tím odpadla možnost získávat tyto dravce z volné přírody. Chemizace je rovněž ohrožována i potenciální kořist pro dravce.

- faktor míry zainteresovanosti místních společenství:

- Potenciální riziko možného vymizení fenoménu způsobuje snižování populace. Určitou roli hraje urbanizace a migrace obyvatelstva do měst, kdy ve větších městech je obtížné sokolnictví aktivně provozovat.

Sokolnictví má celou řadu příznivců, ale také řadu odpůrců rekrutujících se z řad ortodoxních, extrémistických ochránců přírody odmítajících jakékoliv tradiční kulturní hodnoty, pokud se dotýkají lovu, chovu a dalšího nakládání se zvířaty. S politováním nutno konstatovat, že současný způsob života, kdy lidé se přírodě a přirozeným procesům v ní se odehrávajícím vzdalují, nahrává těmto extrémistům brojícím proti nakládání se zvířaty v rámci trvale udržitelného soužití člověka s přírodou, v tomto konkrétním případě proti sokolnictví, které využívá cvičené dravce. Paradoxně právě takto je sokolnictví skutečně ohroženo, a nikoliv deklarovaným ohrožením dravců, neboť jejich stavy se s výrazným přispěním sokolníků zvýšily. V současné době většinu druhů užívaných v sokolnictví nelze objektivně považovat za skutečně ohrožené. Lidé, přesídlení do velkých aglomerací, nemající možnost úzkých kontaktů s přírodou a takto omezení ve svém povědomí o přírodě, pak těmto extrémním hlasům naslouchají a jejich pohled na věc je takzvaně zkreslený a tím přispívají k umělé politizaci problematiky. Rizikovým faktorem také může být přílišná popularizace sokolnictví, kdy nesokolníci tradiční aktivity pouze bez hlubších vědomostí napodobují a vydávají za skutečné sokolnictví.

14. Záchranná opatření na eliminaci rizik zániku statku, existují-li tato rizika:

Při návrhu opatření pro zachování prvku je třeba vycházet z ohrožení, která by mohla způsobit vymizení prvku, či jeho podstatnou redukci:

a) Vysoké pořizovací náklady na dravce – podmínkou pro aktivní výkon sokolnictví je držba dravce. V současné době jsou možnosti jeho pořízení z volné přírody velmi, velmi omezené a je tedy nutné dravce zakoupit z odchovu v zajetí. Ceny zejména některých druhů dravců jsou poměrně vysoké a tak např. pro mladé zájemce o sokolnictví jsou někteří dravci nedostupní.

Opatření: Je třeba i nadále podporovat odchovy dravců tak, aby se stali dostupnými pro zájemce o sokolnictví, došlo k poklesu jejich cen. V současné době je toto opatření prakticky naplňováno a to tak, že odchovy loveckých dravců jsou dotovány v rámci tační politiky Ministerstva zemědělství. Tato podpora je zakotvena přímo v zákoně č. 449/2001 Sb., o myslivosti a to v ustanovení § 62 odst. 2. Na jeho základě jsou každoročně v zákoně o státním rozpočtu jako dotační tituly uvedeny:

- příspěvek na vybrané činnosti mysliveckého hospodaření a to konkrétně lze získat finanční příspěvek na úspěšný odchov loveckého dravce vyvedeného z umělého odchovu (jestřáb lesní, sokol stěhovavý, raroh velký a orel skalní).

Nadále je třeba toto opatření zachovat a rozšířit ho i na jiné druhy dravců užívaných v sokolnictví.

b) Vysoké finanční náklady spojené s organizačním zabezpečením autentických příležitostí, při nichž je provozován sokolnický lov (pronájem honiteb, úhrady úlovků, úhrady nákladů na loveckého průvodce, na tradiční troubení doprovázející lovy). Pokud je předváděno tradiční středověké sokolnictví náklady s tím spojené prudce narůstají o nutnost pořízení středověkých kostýmů z tradičních přírodních materiálů (kůže, hedvábi) a drahých látek (samet, brokát) často převažuje ruční práce, aby byla zachována tradice (zhotovení tradiční obuvi, ozdob, vyšívání, krumplování aj.), nájem a další náklady spojené s využitím kočárů a koní, jejich výzdoba a náklady na další doplňky (např. středověká nosítka na dravce) – tyto okolnosti mohou působit vysoce negativně právě na četnost výskytu sokolnictví v jeho nejautentičtější podobě.

Opatření: Rozpočet Klubu sokolníků a Českomoravské myslivecké jednoty vyčlení dostatek finančních prostředků na pořádání těchto akcí (sokolnických setkání a zejména na pořádání Mezinárodního sokolnického setkání v Opočně). V případě nedostatku finančních prostředků navýší Klub sokolníků o mimořádné členské příspěvky, či zvýší řádné finanční příspěvky. Ministerstvo zemědělství pokryje část nákladů na pořádání Mezinárodního sokolnického setkání v Opočně a dalších sokolnických setkání z možných dotačních titulů.

K životaschopnosti sokolnictví přispívá také postoj jednotlivých mysliveckých sdružení, z nichž mnohá podporují sokolnictví tak, že zapůjčují sokolníkům honitby pro konání sokolnických setkání, zvou sokolníky na různé zvykové akce pro veřejnost pořádané v obcích. Ukázky sokolnictví a účast sokolníků při nich zvyšuje reprezentativnost těchto zvykových akcí, zlepšuje image obcí a ve svých důsledcích toto napomáhá reprezentativní funkci tohoto kulturního statku. K opatřením na podporu kladného postoje k sokolnictví přispívá spolupráce sokolnických středisek s Okresními mysliveckými spolky a mysliveckými sdruženími. Nadále je nutná osobní angažovanost všech členů Klubu sokolníků a pozitivní postoj ke vzájemné spolupráci.

Další aktivity přispívající k zachování prvku:

1. Ministerstvo zemědělství bude i nadále prostřednictvím svých grantových systémů podporovat akce, jichž se sokolníci pravidelně aktivně zúčastňují, a na nichž dochází k osvojování sokolnictví – termín: průběžně.
2. Klub sokolníků ČMMJ bude za podpory Ministerstva zemědělství minimálně 1x za pět let pořádat odborný seminář sokolnictví pro zájemce z řad odborné veřejnosti a zástupce státní správy - termín: 1x za 5 let.
3. Klub sokolníků ČMMJ bude každoročně pořádat Mezinárodní sokolnické setkání, za podpory Ministerstva zemědělství a dalších orgánů státní správy a samosprávy na regionální úrovni a přispěje tak k volnočasovým aktivitám občanů v daném region – termín: 1x ročně.

4. Klub sokolníků ČMMJ se bude i nadále aktivně účastnit tématických výstav (Země živitelka, Natura Viva, Silva regina). Cílem účasti na těchto akcích bude popularizace sokolnictví u široké veřejnosti, získávání potencionálních zájemců o sokolnictví a případných podporovatelů sokolnictví – termín: pravidelně každoročně.
5. Klub sokolníků ČMMJ se bude aktivně prostřednictvím Ministerstva zemědělství podílet na tvorbě právních předpisů týkajících se sokolnictví tak, aby došlo k vytvoření vhodných mechanismů přispívajících k udržení sokolnictví – termín: průběžně.
6. Klub sokolníků ČMMJ bude i nadále pořádat sokolnické zkoušky a garantovat jejich vysokou průběžně, trvale.
7. Členové Klubu sokolníků ČMMJ budou přispívat do odborných a zájmových časopisů a přispívat tak nejen k popularizaci sokolnictví, ale i ke zvyšování odbornosti – termín: trvale.
8. Klub Sokolníků ČMMJ bude permanentně efektivně spolupracovat s domácími hromadnými sdělovacími prostředky všech typů a přispívat tak popularizaci sokolnictví mezi širokou veřejností – termín: trvale, průběžně
9. Klub sokolníků ČMMJ zabezpečí výrobu a koncepční distribuci širokého a pestrého sortimentu propagačních materiálů všeho druhu (brožury, letáky, obrazové nosiče) – termín: trvale.
10. Klub sokolníků ČMMJ ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství, či některým renomovaným nakladatelstvím bude usilovat o vydávání odborných publikací o sokolnictví, jejichž autorem by byl některý ze členů Klubu sokolníků, či překladu zahraniční odborné literatury – termín: 1x za 5 let.
11. odbornou úroveň, bude pořádat přípravná školení pro zájemce o sokolnictví a umožňovat jim získání potřebné praxe – termín: každoročně dle počtu zájemců o sokolnictví.
12. Klub sokolníků ČMMJ ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství bude usilovat o zřízení a následnou aktualizaci stálé expozice o vývoji sokolnictví na území České republiky, případně středoevropském regionu na některém státním zámku či muzeu – termín: průběžně.
13. Klub sokolníků ČMMJ bude i nadále pokračovat ve vydávání Zpravodaje Klubu sokolníků, propagačních materiálů, informačních letáků apod. sloužících k propagaci sokolnictví. Zabezpečí jejich tvorbu i distribuci - termín: každoročně, trvale.
14. Vedení Klubu sokolníků ČMMJ bude působit na výchovu zájemců o sokolnictví. Přitom bude mít na zřeteli budoucí náhradu osobností, které v sobě spojují vysoké teoretické i praktické znalosti o sokolnictví a jeho různých odstínech a součástí. Termín: průběžně.
15. Klub sokolníků ČMMJ bude i nadále zabezpečovat informovanost o sokolnictví a aktivitách členů Klubu sokolníků prostřednictvím internetových stránek Klubu sokolníků – termín: průběžně.

15. Prameny, literatura a odkazy na dokumentační materiál, který není přílohou tohoto listu:

Prameny:

- zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění platné právní úpravy
- vyhláška č. 244/2002 Sb., k provedení některých ustanovení zákona o myslivosti
- vyhláška Ministerstva zemědělství ze dne 19. 1. 1967
- Stanovy Českomoravské myslivecké jednoty
- Organizační řád Klubu sokolníků ČMMJ
- Zkušební řád pro sokolnické zkoušky
- Řád chovu dravců a sov v péči člověka
- Řád pro veřejná vystoupení

Literatura:

- autor neznámý: Život Kostantinův (panonsko - moravská legenda)
- ANDRESKA J. - ANDRESKOVÁ E.: Tisíc let myslivosti. Vimperk 1993

- ANDRLE V. L.: Sokol revidivus. Stráž myslivosti č. 1, str. 5 – 7, 1932
- BALBÍN B.: Miscellanea historica Bohemiae. Praga 1678
- BRÜLL H. - TROMMER G.: Sokolnictví. Praha 2003
- CRESCENTIUS P.: Kniha vo púžitcích vopólních. Zemědělské muzeum Praha (překlad ze 16.st.), originál v latině - Státní vědecká knihovna Olomouc
- DYK A.: Sokolnictví. Stráž myslivosti č. 20, str. 261 – 263, 1933
- FOX N. - Chick J.: Festival of Falconry Images. Englefield Estate Reading UK 2007
- CHADT J. E.: Sokolnictví. Lovecký obzor č. 10, str. 1-2, Praha 1907
- CHADT J. E.: Dějiny lovu a lovectví. Louny 1909
- JIRSÍK J.: Naši dravci. Praha 1948
- Knihy sokolnických účtů panství Chlumeck nad Cidlinou 1753, 1754
- KUMBERA J.: Lovecké schopnosti jestřába. Myslivost č. 4, str. 80-81, 1968
- KUMBERA J.: K sokolnické sezóně. myslivost č. 5, str. 99, 1970
- KUMBERA J.: Sokolnické využití krahujce obecného. Myslivost č. 8, str. 177,178, 1971
- KUMBERA J.: Výcvik loveckých dravců. Praha, 1976
- Letopisy Fuldské, 869
- MENSENDORFF – POUILLY B.: Sokolnictví. Stráž myslivosti č. 12, str. 219 – 224, č. 13, str. 239-242, 1933
- MENSENDORFF – POUILLY B.: Sokol stěhovavý. Stráž myslivosti č. 14, str. 246-249, 1933
- Ottův slovník naučný: heslo „sokolnictví“. 1888
- PODHAJSKÝ K.: České názvosloví sokolnické. Stráž myslivosti č. 13, str. 243-244, 1929
- RAKUŠAN C.: Myslivecký slabikář. Praha 1959
- SEDLÁČEK A.: Hrad, zámek a tvrze království českého. Praha 1882
- SPEJCHAL V.: Dotkni se sokolnictví. mimořádná příloha časopisu Myslivost, 2007
- STERNBERG Z.: Sokolnictví. Praha 1969
- ŠPAČEK M. - KOVÁŘ K.: Dravci v letu. Praha 1967
- TURČEK F. J.: O love s dravými vtáky – sokolnictve. Živa č. 5, Praha 1959
- Zpravodaje Klubu sokolníků 1 – 45, 1973 - 2008

Archivní prameny:

- archiv Hlavního města Prahy, č. 1174, 340
- archiv KS ČMMJ
- archiv sokolnického střediska Jičín,
- soukromý archiv p. Marty Kavákové
- soukromý archiv p. Mgr. Jana Kumbery
- soukromý archiv manželů Křivkových
- soukromý archiv p. Zdeňka Machaře
- soukromý archiv p. Oldřicha Mikulici
- soukromý archiv p. Ladislava Nagyho
- soukromý archiv p. Josefa Ptáčka
- soukromý archiv p. Ing. Zdeňka Řeháka
- soukromý archiv p. Zdenka Sternberga
- soukromý archiv p. Ing. Bohumila Straky, Ph.D.
- soukromý archiv p. Václava Svobody
- soukromý filmový archiv p. Ladislava Mela

Audiovizuální prameny:

- filmy: Lovci bez výstřelu
- Člověk a dravec
- seriál: Tisíc let myslivosti (ČT)

- CD: kolektiv autorů: *Myslivecká encyklopedie*
- CD: Melo L.: *IAF 2005 Czech republic*

internetové stránky Klubu sokolníků: www.sokolnictvi.net

B. ZDŮVODNĚNÍ KANDIDATURY

Hlavní podmínky pro zapsání statku do Seznamu, jejichž plnění musí být popsáno, jsou mimo jiné:

Statek je

- a) dosud živý a má i v současnosti svou sociální a kulturní funkci a
- b) je součástí nehmotného kulturního dědictví tak, jak je definováno v bodě 2 tohoto Metodického pokynu a
- c) je vysoce autentický a
- d) je unikátní z hlediska ojedinělosti svědectví, které statek nese, a to zejména z pohledu historie, etnologie, kulturní antropologie aj. sociálních věd apod.

nebo

- e) je vysoce reprezentativní vzhledem k podobným statkům v regionu, nebo v celém státě, pokud jsou podobné statky rozšířeny po celém jeho území.

Dále statek:

- f) je vysoce reprezentativní ve vztahu ke společenstvím nebo jiným nositelům statku, zejména z hlediska jejich historické, sociální a kulturní identity;
- g) je navržen k zápisu na Seznam na základě účasti společenství nebo jiných skupin, popřípadě dotčených osob nebo jiných nositelů daného statku a s jejich svobodným, předběžným a poučeným souhlasem.

V České republice se sokolnictví vyskytuje po celém území – tam, kde ho jednotliví sokolníci provozují. Širokou veřejností je obdivováno, v řadách myslivců a odborně znalých osob je respektováno jako náročné. Také v naší zemi se sokolnictví stalo nedílnou součástí kulturních a loveckých tradic v myslivosti, její součástí a neodmyslitelně patří jako historický a obdivovaný způsob lovu a umění výcviku loveckých dravců k celé řadě mysliveckých slavností a v širším pojetí ke kultuře, tradicím a společenskému životu na venkově na území celé České republiky. V současnosti ho lze zahrnout do tradiční kultury, není již výsadou úzké skupiny osob odvozující se z jejího postavení tak, jako tomu bylo v minulosti.

Nejen na území České republiky, ale celosvětově se žádný obdobný fenomén nevyskytuje, ani o něm nebyly nalezeny žádné zmínky. Jiné způsoby lovu a to i prastaré měly a mají naprosto odlišný charakter od sokolnictví. V sokolnictví nejde zdaleka jen o lov, ale a to především o vztah s dravcem, o umění vžít se do duše, potřeb a schopností dravce. Výcvik dravce nelze uskutečnit bez schopnosti vcítění se do dravce, bez umění empatie. Bez tohoto umění sokolnictví nelze provozovat. Sokolnictví s ohledem na uvedené je svým charakterem součástí kulturních tradic v mnohých zemích, tedy na mezinárodní úrovni. Sokolnictví je velmi starou a tradiční záležitostí. Prokazatelně je staré minimálně 4.000 let. Na území České republiky je prokazatelně pěstováno od 5. st. n. l. Za celou dobu své existence se jeho principy prakticky nezměnily. Za celou dobu své existence si sokolnictví vytvořilo své vlastní účelné praktiky, jejichž pomocí lze dravce cvičit a jimiž lze dravce připravovat na lov a rovněž postupy, jimiž lze lovit. Novodobé sokolnictví k tomuto tradičnímu umění přidalo další postupy, jimiž lze dosáhnout úspěšných odchovů dravců, případně metody, jimiž jsou dravci navraceni zpět do volné přírody. Rovněž z těchto metod a postupů se postupem doby a četností užívání stávají tradice. Obecně lze konstatovat, že sokolnictví je konzervativní až rigidní lidskou činností, po staletí setrávající na osvědčených postupech a principech. K tradicím patří

nejen způsoby výcviku dravců a metody nakládání s nimi, ale sokolnictví si vyvinulo svoji vlastní terminologii, tradiční mluvu, která je stejně jako postupy výcviku do dnešních dnů sokolníky dodržována a využívána, sokolnictví zachovává i své vlastní tradice, které úzce souvisí s etikou a filozofií sokolnictví a v neposlední řadě k sokolnictví patří a to především ve středoevropských zemích tradiční lovecký oděv, který je sokolníky nošen. Rovněž pomůcky užívané v sokolnictví se od dob jeho vzniku až do dnešních dnů prakticky nezměnily, pouze některé tradiční materiály užívané pro některé z nich, byly v menší či větší míře nahrazeny materiály novými, modernějšími, které přispívají ke zlepšení welfare dravců, případně jsou při užívání pohodlnější.

S vlastním sokolnictvím je rovněž úzce a nerozlučně spjata tradiční umění výroby používaných pomůcek z kůže – sokolnických rukavic, čepiček pro dravce, poutek či dloužků. Mnozí sokolníci rovněž ovládají tradiční umění výroby rolníček. Spolu se sokolnictvím by tedy zanikly i tyto činnosti, které lze považovat za určitou specializaci některých lidových řemesel.

Zápis sokolnictví na Seznam nemateriálních kulturních statků tradiční a lidové kultury zcela jednoznačně přispěje k tomu, že sokolnictví ve své prakticky nezměněné podobě, pouze rozšířené o několik nových aspektů, za něž lze považovat především ochranu dravců a sov ve všech podobách a která se stala nedílnou součástí novodobého sokolnictví a lze ji považovat za přínos pro sokolnictví, stejně tak zůstanou zachovány i některá tradiční řemesla, která jsou pro sokolnictví vyrábí potřebné pomůcky.

Sokolnictví se nelze naučit z knih, pouhým samostudiem. Vždy je naprosto nezbytné praktické nabývání zkušeností pod dohledem zkušeného sokolníka. Tak tomu bylo odedávna. Dnešní sokolnictví tuto nutnost praktického získávání zkušeností plně respektuje a zakotvilo ji do vyhlášky ministerstva zemědělství, která mimo jiné upravuje vzdělávání sokolníků. Sokolník musí mít složený sokolnické zkoušky, před jejichž složením musí absolvovat minimálně roční praxi pod vedením zkušeného sokolníka – garanta, který ho učí praktickým postupům při zacházení s dravci, jejich výcviku a lovu s nimi.

Po celou dobu existence novodobého sokolnictví byly v plné míře respektovány tradiční postupy a praktiky užívané sokolníky po staletí, sokolníky je zcela samozřejmě užívána specifická terminologie, dodržovány tradice, etika a zápisem sokolnictví na Seznam nemateriálních kulturních statků tradiční a lidové kultury dojde ke zvýšení podpory a respektu ke všem těmto tradičním praktikám uplatňovaným v sokolnictví. Ze všech těchto důvodů je i sokolnictví dnešních dnů autentické a je-li uskutečňováno skutečnými nositeli tohoto kulturního statku, snad jen podle novodobého ošacení a vozidel na místo koní by bylo možno rozeznat sokolníka dnešních dnů od sokolníka středověku.

Svobodný, předběžný a informovaný souhlas dotčeným společenstvím byl zcela jednoznačně vysloven a to na členské schůzi Klubu sokolníků, která je dle Organizačního řádu Klubu sokolníků nejvyšším orgánem Klubu. O aktu souhlasu bylo vydáno usnesení a současně byl vysloven v písemné listinné podobě.

C. SCHVALOVACÍ DOLOŽKA

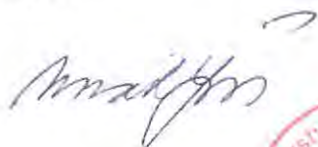
Statek k zápisu do Seznamu navrhl: *Ministerstvo zemědělství České republiky*

Jméno či název navrhovatele a datum předložení návrhu:

Ministerstvo zemědělství ČR, 18. 5. 2009

Ing. Jiří Novák, náměstek ministra, úsek lesního hospodářství

Podpis:

Datum doručení návrhu na Ministerstvo kultury:

Číslo jednací:

Pořadové číslo návrhu:

Nominaci posoudil z odborného hlediska:

Jméno či název posuzovatele, text a datum zpracování posudku:

Doporučení posuzovatele:

Podpis:

Doporučení Národní rady pro tradiční lidovou kulturu k zápisu statku do Seznamu:

Doporučení Národní rady:

Datum a podpis předsedy:

Souhlas ministra kultury se zápisem:

Datum souhlasu ministra kultury se zápisem statku do Seznamu:

Číslo jednací:

Podpis ministra kultury:

Souhlasem ministra kultury je návrhový list považován za list evidenční.

Datum zápisu statku do Seznamu:

Pořadové číslo statku v Seznamu:

D. REDOKUMENTACE STATKU

Údaje o periodické redokumentaci statku:

Datum:

Nález:

Návrh nápravných opatření:

Datum:

Nález:

Návrh nápravných opatření:

Datum:

Nález:

Návrh nápravných opatření:

Doporučení Národní rady pro tradiční lidovou kulturu s označením statku za ohrožený:

Datum posledního šetření (redokumentace) statku:

Nález:

Návrh nápravných opatření a datum nejbližší kontroly statku:
Stanovisko rady k označení statku jako ohroženého:
Datum a podpis předsedy:
Datum označení statku v Seznamu jako ohroženého:
Doporučení Národní rady pro tradiční lidovou kulturu s výmazem označení statku za ohrožený:
Datum posledního šetření (redokumentace) statku:
Nález:
Stanovisko Národní rady k výmazu označení statku za ohrožený:
Návrh dalších nápravných opatření, bude-li jich třeba:
Datum a podpis předsedy
Datum výmazu označení statku v Seznamu jako ohroženého:
Doporučení Národní rady pro tradiční lidovou kulturu k označení statku za zaniklý:
Datum posledního šetření:
Nález:
Doporučení Národní rady:
Datum a podpis předsedy:
Souhlas ministra kultury s označením statku za zaniklý:
Datum:
Podpis ministra kultury:
Datum označení statku za zaniklý:

E. ZMĚNA NOSITELE/NOSITELŮ STATKU, ZMĚNA DRŽITELE PRÁV K UŽITÍ STATKU

Změna nositele statku:
a) je-li jím fyzická osoba:
Jméno a příjmení:
Datum narození:
Adresa trvalého pobytu:
Korespondenční adresa:
Telefon:
E-mail:
Souhlas nového nositele/nových nositelů statku se zpracováním osobních, příp. citlivých údajů o nositeli statku:

Nositel statku ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
a) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správci a zpracovatelům dat se zpracováním osobních údajů, příp. citlivých údajů, pro potřeby zpracování a posouzení nominace, případné vedení údajů v evidenci kulturních statků zařazených do Seznamu a s využitím těchto dat pro potřeby dokumentace a redokumentace statku,
b) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správci a zpracovatelům dat se zveřejněním jména a příjmení při prezentaci tohoto statku v souvislosti se Seznamem.
Datum a podpis:
b) je-li jím právnická osoba:
Jméno/název:
Sídlo (adresa):
Identifikační číslo:

Statutární orgán:

Kontaktní telefon:

Kontaktní e-mail:

Souhlas nového nositele/nových nositelů statku s periodickou redokumentací:

Nositel/nositelé statku souhlasí s periodickou redokumentací statku prováděnou Národním ústavem lidové kultury zpravidla jednou za sedm let. Svým podpisem se zavazuje/zavazují, že pokud dojde k jakýmkoliv změnám v identifikačních údajích uvedených v bodě 5, neprodleně tuto skutečnost ohlásí Ministerstvu kultury.

Datum a podpis:

Nový držitel práv k užití statku:

a) je-li jím fyzická osoba:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Souhlas nového držitele práv k užití statku se zpracováním osobních, příp. citlivých údajů o držiteli práv k užití statku, je-li jím fyzická osoba:

Držitel práv k užití statku ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

a) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správci a zpracovatelům dat se zpracováním osobních údajů, příp. citlivých údajů, pro potřeby zpracování a posouzení nominace, případné vedení údajů v evidenci kulturních statků zařazených do Seznamu a s využitím těchto dat pro potřeby dokumentace a redokumentace statku,

b) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správci a zpracovatelům dat se zveřejněním jména a příjmení při prezentaci tohoto statku v souvislosti se Seznamem.

Datum a podpis:

b) je-li jím právnická osoba:

Jméno/název:

Sídlo (adresa):

Identifikační číslo:

Statutární orgán:

Kontaktní telefon:

Kontaktní e-mail:

Souhlas nového držitele práv k užití statku s užitím statku pro účely vedení Seznamu a jeho zveřejnění:

Držitel práv k užití statku souhlasí s užitím statku pro účely vedení Seznamu a jeho zveřejnění.

Datum a podpis:

F. PŘÍLOHY K ČÁSTI A, B a D

Příloha č. 1 – dokumentace statku: podrobný popis, audiovizuální dokumentace, apod. včetně udělení souhlasu se zveřejněním takovýchto textových nebo audiovizuálních materiálů (prohlášení o vlastnictví licence).

Příloha č. 2 – mapa, do níž je zakresleno místo či oblast, kde se statek vyskytuje.

F. 1. 1. Podrobný popis statku

Původ názvu, definice, základní charakteristika.

Sokolnictví – umění chovu dravců, jejich ochrany, výcviku a lovu s nimi. bylo historicky pojímáno jako umění lovu se cvičenými dravci, jeho základem tedy bylo držení dravců člověkem, jejich výcvik a lov zvěře s nimi. Název „sokolnictví“ je tradiční a je odvozen od názvu dravce – sokola, který byl v minulosti považován za „krále nebes“, lov s ním byl vyhrazen nejvýše postaveným feudálům, často pouze panovníkům. Název „sokolnictví“ je tradiční, je odvozen od názvu dravce, který byl v minulosti považován za „krále nebes“, lov s ním, tedy sesokolem byl vyhrazen pouze nejvýše postaveným feudálům a často pouze panovníkům. V pojetí kontinentálních evropských zemí a zejména v českém pojetí se nejedná o sport, ale o tradiční aktivitu spojenou s lovem. Sokolnictví je zvláštním způsobem lovu srstnaté a pernaté zvěře pomocí cvičených dravců, především sokolů, jestřábů a orlů. Jedná se o tradiční, specifickou oblast lovectví, která používá své vlastní metody, má svá vlastní zvířata, úlovky a filozofii. Tradiční název „sokolnictví“ pojímáný jako umění lovu se cvičeným dravcem neobsahuje všechny aspekty novodobého sokolnictví. Tedy mimo vlastní lov a umění dravce vycvičit, také chov dravců (umělé odchovy), aspekty ochrany dravců, ochrany jejich biotopů, péči o handicapované dravce a sovy aj.

Definice a různých charakteristik sokolnictví existuje celá řada, od historických až po moderní. Velmi výstižnou je definice sokolnictví z pera jednoho z nejznámějších německých sokolníků 20. století, Dr. Heinze Brülla, který říká, že: „Sokolnictví je umění lovu s onošeným (na člověka uvyklým) dravcem. Sokolník jím bere do svých služeb přírodní síly. Vzdává se dalekonosných zbraní a dává volně žijící zvěři příležitost k využití vlastních sil v boji proti přirozenému nepříteli.“³

Nelze nepřipomenout historickou charakteristiku sokolnictví nejvýznamnějšího sokolníka středověku císaře Fridricha II. z rodu Hohenštaufů: „Sokolnictví by mělo být povýšeno na umění, protože je to jediný oduševnělý způsob lovu, který svou povahou patří ke skutečnému umění. Lidé mohou ovládnout čtyřnohého tvora násilím a jinými prostředky, zato ptáka, který krouží vysoko ve vzduchu, může zajmout a vycvičit jen lidský duch.“⁴

Sokolnictví bylo od dávných dob považováno za umění a králem Fridrichem II. Hohenštaufem, největším sokolníkem všech dob, bylo považováno za jediný oduševnělý způsob lovu – s tímto názorem se lze beze zbytku ztotožnit i v dnešních dobách. Sokolnictví je způsob lovu, který z hlediska vztahu lovec – kořist neprošel za tisíciletí žádnou změnou. Navíc člověk se nezúčastňuje finální fáze lovu přímo, je pouze pozorovatelem. Při tomto způsobu lovu jsou člověkem pouze využity přirozené schopnosti dravce, sokolník bere do rukou pouze přirozené síly a schopnosti dravce. Kořist má možnost využít všechny své síly v boji proti přirozenému nepříteli, kterým dravec odjakživa je.

Etika je jistě jednou z oblastí, která dnešním sokolníkům není lhostejná. Naopak stále se dodržují tradice a zvyky, které odrážejí určitá neuzákoněná, avšak přesto platná pravidla, odrážející právě etická a morální hlediska. K těmto pravidlům patří např. to, že podaří-li se zvěři před dravcem uniknout, není na tutéž zvěř vypouštěn jiný dravec, vždy se zohledňuje velikost a schopnosti dravce

³ Heinz Brüll, Günter Trommer: Sokolnictví, Víkend, 2003, s. 10

⁴ Heinz Brüll, Günter Trommer: Sokolnictví, Víkend, 2003, s. 11

ve vztahu k velikosti a únikovým schopnostem zvěře, ulovené zvěři se vzdává hold při výložích, či výřadech, z pohledu dravce pak existuje pravidlo, že dravec nemá za den ulovit více než čtyři kusy zvěře a celá řada dalších nepsaných pravidel.

Krásnými slovy popsal sokolnictví již několikrát zmiňovaný král Fridrich II. a nelze než s těmito slovy souhlasit: „Lidé mohou ovládnout čtyřnohého tvora násilím a jinými prostředky, zato ptáka, který krouží vysoko ve vzduchu, může zajmout a vycvičit jen lidský duch.“

Současné pojetí sokolnictví.

V sokolnictví nešlo a nejde zdaleka jen o lov, ale a to především o vztah s dravcem, o umění vžit se do duše, potřeb a schopností dravce. Výcvik dravce nelze uskutečnit bez schopnosti vcítění se do dravce, bez umění empatie. A tuto schopnost nelze získat pouhým pročtením odborné literatury. Vždy bylo, je a bude nezbytné získávat praktické zkušenosti pod vedením zkušeného sokolníka, ochotného toto umění naučit – předat praxí získané dovednosti a zkušenosti, postupy, o nichž se lze sice dočíst, ale je třeba si je prakticky osvojit. Ani výrobu sokolnických pomůcek se nelze naučit jinak než získáním praxe pod odborným dohledem zkušeného sokolníka. K tradicím sokolnictví patří schopnost sokolníka vyrobit si základní pomůcky nutné k držení dravce jako jsou kožená poutka, dloužec, čepička a vábítko. Výrobu sokolnické rukavice, či brašny již zvládne jen velmi zručný sokolník, který je potom zbytkem sokolnické komunity ceněn. S nutností získat potřebnou praxi počítá i jeden z právních předpisů - vyhláška, která upravuje sokolnické zkoušky.

Lov s loveckými dravci mohou provozovat jen ti, kdo mají složený sokolnické zkoušky. Vyhláška č. 244/2002 Sb. stanoví podrobně provádění sokolnických zkoušek stanoveno, že sokolnické zkoušky sestávají z písemné a ústní části

- právní předpisy týkající se sokolnictví, historie sokolnictví, organizace sokolnictví v ČR, sokolnické zvyklosti a tradice.

- zoologie a biologie dravců, vlastnosti jednotlivých druhů dravců užívaných v sokolnictví.

- chov a držení loveckých dravců, základní onemocnění, jejich prevence a léčení, správná výživa, etologie, ochrana a péče o pohodu dravců.

- výcvik sokolnických dravců a sokolnické lovectví, zásady výcviku a lov jednotlivými druhy dravců.

Dále je vyhláškou stanoveno, kdo může organizovat sokolnické zkoušky, požadavky na členy zkušební komise, která provádí sokolnické zkoušky a způsob hodnocení znalostí uchazečů. V současné době je organizací sokolnických zkoušek pověřen Klub sokolníků Českomoravské myslivecké jednoty, který 1x ročně sokolnické zkoušky koná. Podrobnosti týkající se pořádání sokolnických zkoušek stanoví Zkušební řád pro sokolnické zkoušky.

Sokolnictví ve XX. století se stává hospodářsky významnou činností především v podobě ochrany letišť před táhnoucími hejny ptáků. Nelze opomenout ani aspekt ochrany dravců a ochrany jejich biotopů. Dnešní sokolnictví má přes svoji přibližně čtyři tisíce let dlouhou historii několik součástí. Tou klasickou je samozřejmě výcvik loveckých dravců k lovu a následně lov s nimi. Lov probíhá se dvěma skupinami dravců, s dravci nízkého letu a s dravci vysokého letu, kdy jejich výcvik a způsob lovu s nimi jsou u těchto dvou skupin odlišné. Sokolnictví v novodobém pojetí zahrnuje vedle umění chovu dravců, jejich výcviku a lovu s nimi též aspekty jejich racionální ochrany v přírodě - ochranu jedinců, ale především populací dravců v přírodě a ochranu jejich biotopů. I tato integrovaná součást sokolnictví dnešních dnů má své metody, jimiž je prováděna.

Jednotlivé aspekty sokolnictví, stručná charakteristika činnosti.

Dravci nízkého letu – v sokolnictví jsou z čeledi krahujcovitých užíváni zejména jestřáb lesní a krahujec obecný. Tyto druhy dravců vynikají velmi obratným a nízko vedeným útočným letem. Jejich předností je sprintersky rychlý rozlet, obratnost v letu při kličkování a velký lovecký elán. Tyto jejich vlastnosti jsou dány stavbou jejich těla. Oproti sokolovitým dravcům mají kratší a širší křídla, dlouhý rýdovák a velmi silné pařáty, které se uplatňují v krátkých obratných loveckých soubojích. Při lovu tyto dravci těží z překvapení kořisti, kterou tzv. váží (uchopí) po kratších útocích.

Proto se při lovu od sokolníka příliš nevzdálí. Zcela zásadní rozdíl oproti sokolovitým dravcům je v usmrcování kořisti, kterou zabíjejí propíchnutím drápy, přičemž sokolovité kořist usmrcují zobákem.

Volné sledování - způsob výcviku dravců nízkého letu, tedy zejména jestřábů, slouží jako příprava k lovu. Jestřáb je ve vhodném terénu vypuštěn, sokolník odchází, jestřáb má snahu přiletět na rukavici, aby byl odměněn. Sokolník však ruku s rukavicí nezdvihne, pokračuje v chůzi, jestřáb obvykle, nevidí-li nastavenou rukavici, proletí mimo a usedne někde poblíž. Sokolník popochází dál a sleduje reakci dravce. Zpočátku sokolník popojde jen 2x - 4x, aby dravec neznechutil a poté ho přivolá na rukavici a odmění. Postupně se zvyšuje počet přeletů, na konci výcviku je dravec přivolán na rukavici a odměněn. Při delším sledování, může být dravec menšími kousky masa odměňován i v průběhu sledování. Důležitá je právě při tomto druhu výcviku citlivost sokolníka k potřebám dravce a pečlivé sledování jeho reakcí. Tento způsob výcviku je velmi efektivní a dobře vycvičený dravec tak dokáže sokolníka sledovat i několik kilometrů.

Dravci vysokého letu - jedná se o čeleď sokolovitých. Jejich doménou jsou výšky, dravci vysokého letu vynikají rychlostí, jsou dokonalí v střemhlavém letu. Jsou charakterističtí tmavými očima, delšími úzkými srpovitými křídly a úzkým rýdovákem. Typický pro sokolovité dravce je tzv. zejk na zobáku (zub na horní čelisti, který zapadá do dolní čelisti). Tito dravci vždy byli vysoce ceněni, jejich útoky jsou vždy shora a přímočaré, často jsou vedeny na velkou vzdálenost, proto v minulosti sokolníci na lov vyjížděli na koních. Pro svůj na pohled krásný styl lovu jsou tito dravci do dnešních dnů mezi sokolníky oblíbeni a při sokolnických lovech se s nimi lze běžně setkat.

Výcvik ke krouživému čekání - druh výcviku u sokolovitých dravců, kteří loví odlišným způsobem než dravci nízkého letu a proto ve fázi výcviku volného letu se sokolovité dravci začínají ke krouživému čekání. Výcvik se provádí tak, že sokol se po sejmutí čepičky nechá na rukavici otřepat a nechá se samovolně vzlétnout. Sokol připravený předchozím výcvikem se rozletí a rozhlíží se po vábítce s odměnou. Sokolník zahvízdá (zavolá), vytáhne vábítko, zatočí s ním a odhodí ho na zem. Sokol změní směr letu a přistane na vábítce, kde ho čeká odměna. V dalších dnech výcviku sokolník nevytahuje vábítko hned, ale postupně nechává sokola několikrát obletět, poté vytahuje vábítko s odměnou a sokola přivolá. Vycvičený sokol může kroužit i desítky minut. Tento druh výcviku je velmi kvalitním tréninkem v letu.

Útoky na vábítko - také tento druh výcviku se vztahuje k sokolovitým dravcům. Někteří sokolníci trénují své dravce právě tímto způsobem a to tak, že výcvik nekončí odhozením vábítka na zem. Sokola či raroa neponechávají příliš dlouho kroužit, vytáhnou vábítko dřívě a před tím, než je dravec „uloví“, točí s ním a obratně před jeho útoky uhýbají. Dravec létá proti sokolníkovi, snaží se vábítko vázat, sokolník mu s ním uhýbá a vycvičený sokol mnohokrát nalétává, než mu sokolník nechá vábítko s odměnou ulovit. I při tréninku sokolů musí být sokolník citlivý k chování dravce tak, aby ho neznechutil, neboť zejména sokolovité dravci si velmi dobře pamatují negativní zkušenosti, které během života získají. Správné zacházení s vábítkem není jednoduché, dravec se nikdy nesmí o vábítko uhodit.

Dalším dnešním aspektem sokolnictví je racionální ochrana dravců, které se dnešní sokolníci mimo lovu věnují.

Racionální ochrana musí všem druhům dravců především zajistit trvalé podmínky k životu v jejich přirozeném prostředí jako nenahraditelné součásti celého ekosystému. To znamená zabezpečit neohroženou existenci populací. K tomu však trvale vede pouze integrovaný přístup ke všem aspektům zmíněného vztahu predátor - člověk. S ohledem na to, že ochrana přírody jako jedinečného světového bohatství nemůže být jen náhodně zajišťována jednotlivými subjekty lidské společnosti, jejichž zájmy jsou mnohdy s cíly ochrany přírody v rozporu, musí hlavní úlohu v ochraně přírody a odpovědnost za ni nést stát. Pouze stát může být trvalým garantem za stav přírody, disponovat k tomu dostatečnými prostředky a pomocí nich stimulovat společnost k racionální ochraně dravců a zajistit trvalé přežívání všech druhů dravců v jejich přiměřených populacích. Toho však nelze dosáhnout při ignorování zájmů jednotlivých subjektů společnosti, jež

mají či mohou mít kladný či záporný vliv na populace dravců.

Chov dravců je jedním z nástrojů jejich ochrany. Sokolníkům – členům Klubu sokolníků Českomoravské myslivecké jednoty, o. s. se podaří každoročně odchovat kolem pěti set mláďat různých druhů dravců a toto číslo je rok od roku vyšší. Odchovávají se sokoli stěhovaví, rarozi velcí, orli skalní a v menší míře také třeba jestřábi lesní, různé druhy kání a některé sovy. Odchovy dravců v zajetí svědčí o tom, že sokolníci dokonale pochopili mentalitu dravců, dokonale rozumí péči o ně, neboť jen ve vyhovujících podmínkách jsou dravci schopni se rozmnožovat. Chov dravců je jedním z nástrojů jejich ochrany. Praktické zvládnutí rozmnožování dravců v zajetí je jednou ze zásadních podmínek racionálního přístupu k jejich ochraně v přírodě. Úspěšným a rozšířeným chovem dravců v zajetí je mj. zajištěna potřeba disponibilního reprodukčního materiálu pro případ ohrožení či dokonce vyhynutí populací dravců v přírodě. Mláďata dravců odchovaná sokolníky v zajetí jsou využívána k obnovení populací sokola stěhovavého a raroza velkého, kteří byli ohroženi vyhubením. Tento fakt je tou nejlepším odpovědí těm, kteří by rádi sokolnictví z nejrůznějších důvodů zakázali. Vedle pozitivní osvěty ve společnosti jsou tak získávány vědecké poznatky o biologii dravců, jsou propracovávány metody jejich odchovu. Získání těchto poznatků a praktické zvládnutí rozmnožování dravců v zajetí je jednou ze zásadních podmínek racionálního přístupu k jejich ochraně v přírodě. Úspěšným a rozšířeným chovem dravců v zajetí je mj. zajištěna potřeba disponibilního reprodukčního materiálu pro případ ohrožení či dokonce vyhynutí populací dravců v přírodě. Např. v důsledku používání pesticidů na bázi chlorovaných uhlovodíků, především nechvalně známého insekticidu DDT, došlo ve druhé polovině minulého století k drastickému úbytku dravců živících se hmyzožravými ptáky, především ostříže lesního, raroza velkého či krahujce obecného, sokol stěhovavý dokonce z přírody v České republice počátkem 70. let zmizel úplně, a to na téměř 30 let. Vedle přísné ochrany uvedených druhů byla v případě raroza a sokola využita reintrodukce jedinců odchovaných v zajetí, tj. znovuvytvoření či posílení jejich populací v přírodě vypouštěním jedinců odchovaných v zajetí. Právě z jedinců chovaných v zajetí byly sestaveny chovné páry a díky propracování a nakonec úspěšnému zvládnutí metod reprodukce mohla být odchovaná mláďata vypouštěna do přírody a významně tak podpořit životaschopnost divokých populací uvedených druhů.

Metody odchovu dravců v péči člověka jsou rozděleny na chov v párech kopírující přirozené chování páru v přírodě a na metodu individuálního imprintingu (sociálního vtištění) dravce na chovatele. Za základní metodu odchovu je považována metoda chovu v párech. Metoda imprintingu má svůj doplňkový, ale nezastupitelný význam.

Reintrodukční metody

K zavedení v zajetí odchovaných mláďat do přírody slouží několik metod.

1. **Vypouštění z vypouštěcí klece** je nejjednodušší a proto nejrozšířenější metoda, která využívá osvědčeného postupu dávných sokolníků, tzv. **volného letu**, k dosažení dokonalé letecké dovednosti mladých dravců před intenzivním sokolnickým výcvikem. Princip této metody spočívá v umístění zpravidla 2-5 dorůstajících mláďat dravců do vypouštěcích klecí umístěných na skalách, na stromech či na budovách. Čelní strana klece je opatřena mříží, přes kterou si dorůstající a v kleci krmení dravci mohou zafixovat okolní krajinu. Po dosažení jejich vzletnosti je mříž odstraněna a dravci mohou volně létat v okolí klece a vracet se zpět na předkládanou potravu až do doby úplného osamostatnění.
2. **Vnitrodruhová adopce** je přikládání mláďat či oplozených vajec do přirozených hnízd vlastního druhu, jestliže v nich je menší počet a jsou předpoklady pro zdárné vyvedení většího počtu mláďat (potravní možnosti). Touto metodou se zvyšuje počet vyvedených mláďat. Předpokládá však dostatek již přirozeně hnízdících párů.
3. **Mezidruhová adopce** je vkládání odrostlejších mláďat do hnízd jiných druhů dravců. Tato metoda využívá schopnosti rodičovského páru adoptovat mláďata jiných druhů dravců náhradou za odebrané jejich vlastní potomstvo. Tato metoda byla před více než 30 lety úspěšně vyzkoušena v Německu, kde pár jestřábů lesních adoptoval a úspěšně vyvedl sokolí

náhradou za odebrané jejich vlastní potomstvo. Tato metoda byla před více než 30 lety úspěšně vyzkoušena v Německu, kde pár ještřábů lesních adoptoval a úspěšně vyvedl sokolí mláďata. Poté byla tato metoda v Německu, v Polsku a v posledních 4 letech též v České republice úspěšně používána, přičemž nebyl zaznamenán ani jediný případ, že by nedošlo ke spontánní adopci mladých sokolů ještřábím párem či že by jim adoptivní rodiče dokonce jakkoliv ublížili.

4. **Sokolnický výcvik s následným postupným osamostatněním** kombinuje výhody klasického sokolnického výcviku s volným letem. Plně dorostlí dravci a tedy již s vyvinutými instinkty se odeberou z péče vlastních rodičů v „odchovné komoře“ a následně se cvičí pomocí upraveného sokolnického výcviku. Jedná se o velmi zkrácené období získání dočasné krotkosti nezbytné pro nutnou manipulaci s dravcem a počátky výcviku v letu. Dravec se cvičí na místě budoucího vypuštění a brzy se na tomto místě ponechává delší dobu, zpočátku přes den, po několika dnech i v noci a postupně se místo přinášené, již připravené potravy učí lovit živou kořist. Se vzrůstající leteckou a loveckou dovedností dochází k pozvolnému osamostatňování, zákonitě provázenému postupnou ztrátou krotkosti. Výhodou této metody je možnost pomoci dravci při eventuelním poranění či onemocnění v průběhu osamostatňování.

O charakteru dnešního sokolnictví vypovídá rovněž dokument „Deklarace dlouhodobé strategie Klubu sokolníků ČMMJ“, která byla přijata na Sněmu Klubu sokolníků v únoru 2005. Vyjadřuje stanovisko, cíle a priority v činnosti členů Klubu sokolníků směrem k nejširší veřejnosti. Jedná se o jakési „programové prohlášení“ členů klubu (viz příloha F. 1. 3.)

Tradice v sokolnictví

K tradicím sokolnictví rovněž neodmyslitelně patří sokolnická mluva, kterou ovládá každý sokolník. I tímto lze odlišit pouhého milovníka dravců od sokolníka, který ovládá sokolnictví. Sokolnická mluva se částečně odlišuje od tradiční myslivecké mluvy, některé termíny používané v sokolnické mluvě se v myslivecké mluvě vůbec nevyskytují, některé se odlišují. Typickým příkladem odlišné terminologie je název dravčího oka, myslivec ho pojmenuje „světlo“, sokolník používá „oko“. Mnohé termíny jsou specifické pouze pro sokolnictví, např. pojmenování dravců podle věku – hnízdoš, haluzník, hagard, divoch aj. Také sokolnická terminologie měla svůj historický vývoj, některé pojmy se postupem doby tak, jak se vyvíjel jazyk, rovněž vyvíjely. Jako příklad lze uvést pojem „hnízdoš“, kdy ve středověku byl užíván latinský název „nidarius“, či dnešní „haluzník“ byl nazýván „ratolestník“. Stručné seznámení se sokolnickou terminologií je obsaženo v příloze F. 1.6.

Pro české sokolnictví je typické jeho tradiční pojetí. Sokolnictví je především historickým, ušlechtilým, rytířským způsobem lovu, vztah s dravci je pro nás také hodně důležitý, ale je pojímán poněkud odlišným způsobem – většina sokolníků u nás se snaží svým dravcům poskytnout také lovecké vyžití a umožnit jim život podobný tomu, který by dravec vedl v přírodě.

Jak již bylo v textu několikrát konstatováno, naše sokolnictví je poněkud jiné, ve srovnání se současným trendem v některých anglicky mluvících zemích (Anglie, USA) je mnohem více praktické a v mnohem vyšší míře zachovává někdejší tradice. Sokolníkem u nás se nelze stát „jen tak“, pouhým absolvováním nějakého dvou nebo tří denního kursu, jako je tomu např. v Anglii. Přímou z legislativy vyplývá povinnost mít složený zkoušky z myslivosti a následně sokolnické zkoušky a než je člověk může vykonat, musí absolvovat minimálně roční praxi u zkušeného sokolníka. Rovněž složení mysliveckých zkoušek předchází absolvování praxe. I u nás je možné získat a držet legálně nějakého dravce, či sovu, avšak pouhý držitel není sokolník. To, co u nás odlišuje sokolníka od pouhého držitele dravců, je sokolnický způsob držení a péče o dravce, či sovu a osvojení si sokolnické filozofie tak, jak se historicky vyvinula právě u nás a v okolních zemích. K tomu, aby se člověk stal skutečným sokolníkem nepostačí jen získat a obsáhnout velké množství teoretických informací týkajících se sokolnictví a léce o dravce, ale v našich podmínkách získat především spoustu praktických dovedností spojených s péčí o dravce. Je samozřejmostí, že sokolník u nás je schopen si vyrobit pro svého dravce poutka, je schopen mu nasadit obutí a zajistit si veškeré

potřebné pomůcky. Ne ve specializovaných prodejnách, či trzích, které u nás neexistují, tak jako v Anglii, či některých dalších zemích. Je třeba říci, že díky tomu, že sokolník nedostane vše „na stříbrném tácku“, jsou čeští sokolníci vesměs šikovní praktici, schopní si poradit s nejrůznějšími praktickými problémy. V mnohém jim velmi pomáhá právě roční praxe, vedení zkušenými sokolníky a povinnost členství v některém sokolnickém středisku. Začínající sokolník tak není hozen „do vody“, aniž by měl v blízkosti „záchranný kruh“ v podobě zkušených sokolníků sdružených v určitém regionu do sokolnického střediska. Před složením sokolnických zkoušek je každý obeznámen a vyzkouší si tradiční výrobu kožených pomůcek a to bez rozdílu pohlaví. I ženy – sokolnice dokáží vyrobit kožená poutka na dravce, či ušít pro svého dravce čepičku.

Samozřejmostí, která každému sokolníkovi jednak praxí a jednak získáním teoretických vědomostí přechází do krve, je dodržování mysliveckých a sokolnických tradic. Mimo používání specifické mluvy a odívání, je to zachování nejrůznějších obřadů, k nimž patří nástupy před počátkem a po ukončení lovu, výřady a výlože zvěře, vzdání holdu ulovené zvěři, používání úlomků a zálomků, pasování na lovce určitého druhu zvěře a mnohé další. Nejspecifičtější pro sokolnictví je dodržování nepsaných zákonů, k nimž patří, že počet úlomků jedním dravcem v jediném dnu nesmí být vyšší než čtyři kusy, na zvěř, která již dravci unikla, nesmí být puštěn další dravec, sokolník si nosí své úlovky sám v sokolnické brašně. Tyto nepsané zákony jsou součástí sokolnické etiky a dávají sokolnictví punc „rytířského“ způsobu lovu. Tradice v sokolnictví jsou rovněž plnohodnotnou součástí otázek v jednom z předmětů ústní i teoretické zkoušky. I díky tomuto lze předpokládat, že to, co je pro české sokolnictví typické a čím se odlišuje od sokolnictví v dalších zemích, zůstane i pro příští generace zachováno.

**Proposal and Record Sheet for Cultural Heritage for Registration
in List of Intangible Heritage
of Traditional and Folk Culture of the Czech Republic**

1 JAN. 2012

A. IDENTIFICATION OF PROPOSED HERITAGE

1. Name of heritage of traditional and folk culture

Proposed for entry in the List of Intangible Heritage of Traditional and Folk Culture of the Czech Republic (hereinafter the "List"):

"Falconry" – the art of raising birds of prey, their protection, training and hunting with them

2. Periodicity of display of heritage:

The frequency of occurrence in individual areas of the Czech Republic, which are not the same as the regional arrangement, differs slightly depending on falconers' residences, although falconry is actively performed throughout the Czech Republic. The frequency of occurrence in the Czech Republic is therefore dependent on the place of residence of the various bearers of this cultural heritage—i.e. qualified falconers and the chance to practice falconry (on external conditions—whether in an area there is the option of training a bird of prey, a suitable environment for hunting with them, etc.). In places where this phenomenon occurs its bearers are active falconers that have passed hunting and falconry examinations. Nationally 90% of falconers are men and 10% are women.

The renaissance of falconry in the Czech Republic is shown every year by the rising number of members of the Falconers' Club, i.e. active falconers, bearers of this cultural tradition. In 2009 the Falconers' Club had 510 members, which accounted for 0.5% of the total number of members of our parent organisation, the Hunting Association of Bohemia and Moravia (HABM).

The nominated cultural heritage (falconry), as a historical method of hunting, can be seen, in particular, at falconry meetings from September to the end of the year, usually around a falconry centre, but for the rest of the year it is not possible to set birds of prey aside and not pay attention to them every day. Falconry also occurs as the individual activity of each falconer who trains a bird of prey, at various hunting and children's days, cultural events or at castles and chateaus as a reminder of the medieval way of life.¹ This does not only concern falconry in its historical sense. The top event is the International Falconry meet at Opočno, which is held every year in the first half of October.

3. Brief Description of Heritage

Falconry is a special method of hunting animals using trained birds of prey, primarily falcons, hawks and eagles, and includes other aspects ordinarily performed by falconers, in particular rearing young birds of prey, protecting birds of prey in the wild, education. Historically it is a traditional, specific part of hunting that uses its own methods, has its own animals, quarry and philosophy.

This method of hunting originally arose to obtain food, but its significance changed over the years. In the middle ages it was used more to entertain the nobility, whereas at the current time

¹ Events that falconers regular attend: for example, the exhibitions Bread Basket, Silva regina, Natura Viva, St. Hubert Celebrations at Kuks Chateau

falconry in our country is regarded as part of hunting, in particular as a part of the hunting tradition, as far as concerns the historical method of hunting.

Today's falconry, with regard to how the significance of falconry gradually changed, is a friend to birds of prey that was always and is now in favour of rational protection of birds of prey, it provides expert assistance to injured birds of prey in the wild and, if possible, returns them to the wild.

In the Czech lands falconry was known at the time of the Great Moravian Empire, and traces of it have been documented historically and archeologically in the 8th and 9th centuries. An archaeological find consisting of a bronze belt buckle with the motif of a foot hunter with a bird of prey dates from this period, as does a "bird clip" and silver relief showing a falconer on a horse that became the emblem of the Czech Falconers' Club of the HABM.

A document on the establishment of the settlement Sokolí Dvůr (now Sokolov) dates from the 13th century. It was a base for royal falconers near the royal castle of Loket, in order to retain the peace and quiet necessary for training hunting birds. Professional falconers were employees of feudal lords; they reared and trained birds of prey, as well as handling them during hunts. In comparison with other subjects they had an exclusive position and were well paid. They lived close to lords' residences, in "falcon houses". In a manner similar to Sokolí Dvůr, the municipality of Sokoleč was established near Poděbrady and was also for royal falconers. Falconry remained here until the second half of the 16th century, falconers later lived with their birds in Poděbrady, in a special house called the falcon home. The last falconer at Poděbrady manor evidently died in the middle of the 17th century. A decline from the second half of the 18th century moved birds of prey from the hands of the aristocracy more to the hands of their employees—hunters, who maintained birds of prey and owls for their enjoyment.

Modern history started to be written in the 1920s by Bedřich Mensdorff Pouilly, who revived the tradition of falconry by hunting with hawks and falcons and popularised it with expert articles. Falconry was further promoted after 1945 by MUDr. Jiří Brdička, who reared birds of prey, and, at the end of the 1950s, by Svatopluk Doubrava, assisted by Jan Kumbera and Ivan Maroši. Falconry started to arouse interest in particular from young hunters, which led the Czechoslovak Hunting Association to support the establishment of a falconry organisation, the Falconers' Club. At the current time falconry is not only about hunting. An integral part has become education, the familiarisation of the general public with birds of prey, their biology, place in nature, the protection of birds of prey and their professional use, in particular when protecting airports and vineyards. Professional falconers work at airports and with their birds of prey they often prevent incalculable damage, by stopping planes from falling after bird strikes. Education is today often performed by professional falconers, who, through demonstrations by trained birds of prey, perform a large amount of work in this area.

4. Geographical Location of Occurrence of Heritage:

The Czech Republic is part of the Central European region, it is a landlocked country lying in the middle of Europe. It is bordered to the west by Germany (length of border 810km), to the north by Poland (762km), to the east by Slovakia (252km) and to the south by Austria (466km). It occupies the territory of three historical provinces—Bohemia, Moravia and part of Silesia—and its area is over 78,000km². At the current time (2008) it has a population of over 10,000,000. It is administratively divided into 14 self-governing regions and its capital city is Prague.

From the viewpoint of the occurrence of falconry, there are not significant differences between individual regions and areas in the Czech Republic. The frequency of occurrence in

² See Annex No. 2: Maps – Maps with Locations of Falconry Centres

individual regions (areas) in no way significantly differs. Falconry is actively practiced throughout the Czech Republic. For this purpose in the entire territory of the Czech Republic there are 21 falconry centres² that have a regional remit and act as an umbrella for falconers' activities in the area. They are: Brno, Český Krumlov, Hradec Králové, Cheb, Jičín, Kladno, Liberec, Mladá Boleslav, Nový Jičín, Olomouc, Opava, Opočno, Pardubice, Písek, Plzeň, Prague, Prague – East, Přerov, Rokycany, Uherské Hradiště and Znojmo (see Annex F 1.2.). Falconry can only be performed actively by a member of a falconry organisation who has passed his hunting and falconry examinations—which limits the active performance of falconry.

5. Identification of bearer of heritage:

a) If it is an individual:

First name and surname:

Date of birth:

Address of permanent residence:

Correspondence address:

Telephone:

E-mail:

The consent of the bearer of the heritage to the processing of personal or sensitive data about the bearer of the heritage:

The bearer of the heritage under Act No. 101/2000 Coll., on protection of personal data

a) Gives his consent to the Ministry of Culture and National Institute of Folk Culture as data controllers and processors to the processing of personal data or sensitive data, for the needs of processing and assessing the nomination, or the maintenance of data in records of cultural heritage included on the List and to the use of such data for the needs of documentation and re-documentation of the heritage;

b) Gives his consent to the Ministry of Culture and National Institute of Folk Culture as data controllers and processors for the publication of his name and surname upon the presentation of this heritage in connection with the List.

Date and signature:

b) If it is a legal entity:

Name: *Českomoravská myslivecká jednota - Klub sokolníků, o. s.*

Registered office (address): *Jungmannova 25, 115 25 Prague 1*

Registered number: *00443174*

Statutory body: *Ing. Jaroslav Palaš*

Contact telephone number: *Ing. Jaroslav Kostečka, executive officer, tel.: +470608178581*

Contact e-mail: *jaroslav.kostecka@cmmj.cz*

(round stamp):

HUNTING ASSOCIATION OF BOHEMIA AND MORAVIA
PRAGUE

6. Consent of the bearer(s) of the heritage to periodical re-documentation:

The bearer(s) of the heritage agree to periodical re-documentation of the heritage performed by the National Institute of Folk Culture, usually once every seven years. By signing he/it undertakes/they undertake that if there are any changes to the identification data specified in Section 5, they will promptly report this fact to the Ministry of Culture.

Date and signature: 18 May 2009

7. Author of the heritage, if known: *Not known.*

First name and surname:

Date of birth:

Address of permanent residence:

Correspondence address:

Telephone:

E-mail:

Consent of the author of the heritage to the processing of personal or sensitive data about the author of the heritage:

a) Gives his consent to the Ministry of Culture and National Institute of Folk Culture as data controllers and processors to the processing of personal data or sensitive data, for the needs of processing and assessing the nomination, or the maintenance of data in records of cultural heritage included on the List and to the use of such data for the needs of documentation and re-documentation of the heritage;

b) Gives his consent to the Ministry of Culture and National Institute of Folk Culture as data controllers and processors for the publication of his name and surname upon the presentation of this heritage in connection with the List.

Date and signature:

8. Consent of the author of the heritage to the use of the heritage for the purposes of maintaining the List and its publication:

The author of the heritage consents to the use of the heritage for the purposes of maintaining the List and its publication.

Date and signature: *The author of the heritage is not known.*

9. Holder of rights to use the heritage, if such rights exist: Such rights do not exist.

a) If it is an individual:

First name and surname:

Date of birth:

Address of permanent residence:

Correspondence address:

Telephone:

E-mail:

Consent of the holder of rights to use the heritage to the processing of personal or sensitive data about the holder of rights to use the heritage, if it is an individual:

The holder of rights to use the heritage under Act No. 101/2000 Coll., on protection of personal data

a) Gives his consent to the Ministry of Culture and National Institute of Folk Culture as data controllers and processors to the processing of personal data or sensitive data, for the needs of processing and assessing the nomination, or the maintenance of data in records of cultural heritage included on the List and to the use of such data for the needs of documentation and re-documentation of the heritage;

b) Gives his consent to the Ministry of Culture and National Institute of Folk Culture as data controllers and processors for the publication of his name and surname upon the presentation of this heritage in connection with the List.

Date and signature:

b) If it is a legal entity:

Name:

Registered office (address):

Registered number:

Statutory body:

Contact telephone number:

Contact e-mail address:

10. Consent of the holder of rights to use the heritage to the use of the heritage for the purposes of maintaining the List and its publication:

The holder of rights to use the heritage consents to the use of the heritage for the purposes of maintaining the List and its publication.

Date and signature:

11. Time Classification of Heritage:

It is not known precisely when and where falconry arose. Despite this, based on existing historical sources it can be judged that falconry arose approx. 4-7,000 years ago on the steppes of Central Asia, where the natural conditions for it were very favourable, they included, in particular, the spacious open landscape of the Central Asian steppes. In the 4th and 5th centuries, during the

migration of nations, falconry moved from Asia across the Balkans to Central Europe. A "bird clip"—a bird of prey in a hood was found from this period near Vinařice; it documents knowledge of falconry in the Czech lands in the 5th century CE.

Further, active falconry is documented by finds from the time of the Great Moravian Empire, in connection with which it has been documented historically and archeologically in the 8th and 9th centuries. The tradition of falconry in our country reaches back deep into the Middle Ages, although it later declined in the Czech lands. Up to the middle of the 18th century there are a whole number of documents that show that even in the Czech lands falconry was part of everyday life. Its popularity is shown by the names of some towns and municipalities. A decline from the second half of the 18th century moved birds of prey from the hands of the aristocracy more to the hands of their employees—hunters, who maintained birds of prey and owls for their enjoyment. The horned owl was particularly popular. Falconry returned to the public's consciousness in the 1920s, when the driving force was Bedřich Mensdorff Pouilly, who was ambassador to the United Kingdom, where falconry was still very popular. He not only actively practiced falconry, but also popularised it. The culmination of the renaissance of falconry was in 1967, when the Falconers' Club of the CSHA (now the Falconers' Club of the HABM) was founded.

12. Taxonomic Classification of Heritage:

Falconry is a historically special way of hunting furry and feathered quarry using trained birds of prey, in particular falcons, hawks and eagles. It is a traditional, specific part of hunting that uses its own methods, has its own animals, quarry and philosophy. It also has its own specific terminology, methods of dressing and, of course, and the field of falconry ethics. Falconry is a phenomenon that has lasted several thousand years. The reason it arose is clearly the need to obtain food. Man evidently watched hunting birds of prey and occasionally took their prey away. Then he tamed the birds of prey as a helper or perhaps more of a partner when hunting. The view of falconry changed in the middle ages. The quarry, due to saturation, was no longer a primary need, which enhanced the magical feeling from the battle between the bird and its prey; in some higher circles a role was played by pomp and prestige. The prestige of falconry in the middle ages acquired importance that made it a significant factor in trade and diplomacy. Many a political problem was resolved by a gift of trained falcons to the other side.

At this time, when hunting using birds of prey was at its peak, a new element, protection of birds of prey, entered the game and not only of birds of prey. In order to maintain abundant numbers of the prey hunted, many regulations governing hunting were issued to protect the hunted birds during the nesting period. They were the first managed attempts to protect the countryside, and it should be added that they came from falconers and not only them. One ornithological work drafted to a high standard came from a leading medieval falconer, Emperor Frederick II. It is clear that protection of the environment and ornithology had a common denominator in medieval falconry.

Falconry also had its dark ages. It was the decline in the second half of the 18th century, when the development of firearms pushed it out of the limelight and it just survived thanks to a few individuals.

We can date the renewed development of falconry to the 20th century, when it again became popular and also an economically important activity, primarily in the form of protection of airports from migrating flocks of birds. We cannot omit the aspect of the protection of birds of prey and their biotopes. With regard to the above, today's falconry, given its approximately four-thousand-year history, has several parts. The classic one is obviously training birds of prey and hunting with them. Falconers divide birds of prey into two groups, low-flying birds and high-flying birds, where

the training and hunting methods for the two groups are different. Modern falconry includes, in addition to the art of breeding birds of prey, their training and hunting with them, also aspects concerning rearing young, the rational protection of birds of prey in the wild—protection of individuals, as well as populations of birds of prey in the wild and the protection of their biotopes. These integrated parts of modern falconry also have methods by which they are implemented.

13.Objective Factors Endangering the Heritage, if any:

- Economic Factors:

- *High acquisition costs of birds of prey—owning a bird of prey is a condition for the active performance of falconry. At the current time the chances of getting one from the wild are very limited, so it is necessary to buy a bird of prey bred in captivity. The prices, in particular of some types, are relatively high, so some birds of prey are not available for young people interested in falconry.*
- *High financial costs related to organising authentic opportunities during which falcon hunting is practised (rental of hunting grounds, payment for quarry, payment of costs for hunting guide, for traditional horns accompanying hunts), as far as concerns the making of medieval costumes from traditional natural materials (leather, silk) and expensive textiles (velvet, brocade) there is a lot of handwork in order to maintain traditions (making of traditional footwear, decorations, embroidery, crumpling, etc.), rental and other costs related to the use of carriages and horses, their decoration and costs of other accessories (e.g. medieval cadges for birds of prey) – these circumstances can have a highly negative effect on the frequency of falconry in its most authentic form.*
- *The increase in other accessories necessary for the practise of falconry—falconer's bags, leather gloves, hoods, bells for birds of prey, etc. - a role is again played by the hand production of such accessories, which increases the material costs (in particular high-quality leather) and the necessity of using traditional technologies that are expensive to maintain.*

- Factors concerning climate change or pollution:

- *For example as a consequence of the use of pesticides based on chlorinated hydrocarbons, primarily the infamous insecticide DDT in the second half of the last century, there was a drastic decline in birds of prey sustained by insectivorous birds, primarily the Eurasian hobby, Saker falcon and Eurasian sparrowhawk, the Peregrine falcon disappeared from the wild in the Czech Republic at the start of the '70s completely, for almost 30 years. This made it impossible to obtain birds of prey from the wild. The use of chemicals also endangered the birds' potential prey.*

- Factors concerning degree of interest by local communities:

- *The potential risk of the possible vanishing of the phenomenon is caused by a reduction in the population. A certain role is played by urbanisation and the migration of the population to cities, as in larger cities it is hard to practice falconry.*

Falconry has a whole number of supporters, as well as opponents from the ranks of orthodox, extremist environmental activists rejecting any traditional cultural values if they concern hunting, breeding and further use of animals. With regret it is necessary to state that the current

method of life, where people are becoming distant from the countryside and natural processes occurring in it, helps extremists fighting against the use of animals as a part of permanently sustainable harmony of man and nature, in this specific case against falconry, which uses trained birds of prey. Paradoxically this is a threat to falconry, not the declared endangering of birds of prey, as their numbers have increased with a marked contribution by falconers. At the current time the majority of species used in falconry cannot objectively be regarded as actually endangered. People, moved to large conurbations and not having the chance of close contact with nature and thereby limited in their awareness of it, then listen to these extremist voices and their view of the matter is therefore markedly distorted, which contributes to the artificial politicisation of the issue. A risk factor could also be too great a popularisation of falconry, where non-falconers imitate traditional activities without deeper knowledge and represent it as actual falconry.

14. Emergency Measures to Eliminate Risks of Termination of Heritage, if Such Risks Exist:

When proposing measures to maintain the element it is necessary to base actions on a threat that could cause the termination of the heritage, or a substantial reduction in it:

a) High acquisition costs of bird of prey—owning a bird of prey is a condition for the active performance of falconry. At the current time the chances of getting one from the wild are very, very limited, so it is necessary to buy a bird of prey bred in captivity. The prices, in particular of some types of birds of prey, are relatively high, and so, for example, some birds of prey are not available to young people interested in falconry.

Measure: *It is necessary to continue to support the breeding of birds of prey in such a manner that they become accessible to those interested in falconry and there is a fall in their prices. At the current time the measure is practically implemented, in such a manner that breeding of birds of prey used in falconry is subsidised as a part of the Ministry of Agriculture's subsidy policy. This support is anchored directly in Act No. 449/2001 Coll., on hunting, and in Section 62(2). Based on it the following are specified as subsidy titles in the act on the state budget every year:*

- contribution to selected activities of hunting economy, specifically it is possible to obtain a financial contribution for the successful breeding of bird of prey from artificial breeding (northern goshawk, peregrine falcon, saker falcon and golden eagle).

It is necessary to maintain this measure and expand it to other types of birds of prey used in falconry.

b) High financial costs related to organising authentic events during which falcon hunting is practised (rental of hunting grounds, payment for catch, payment of costs for hunting guide, for traditional horns accompanying hunts). If traditional medieval falconry is demonstrated, the related costs rise sharply, including the necessity of acquiring medieval costumes from traditional natural materials (leather, silk) and expensive textiles (velvet, brocade), there is a lot of handwork in order to maintain traditions (making of traditional footwear, decorations, embroidery, crumpling, etc.), rental and other costs related to the use of carriages and horses, their decoration and costs of other accessories (e.g. medieval carriers for birds of prey) – these circumstances can have a highly negative effect on the frequency of falconry in its most authentic form.

Measure: *The budget of the Falconers' Club and the Hunting Association of Bohemian and Moravia will set aside sufficient funds to hold these events (falconers' meetings and, in particular, the International Falconry Gathering in Opočno). In the event of a lack of funds, the Falconers' Club will request extraordinary membership contributions or increase the ordinary financial contributions. The Ministry of Agriculture will cover part of the costs for the arrangement of the International Falconry Gathering at Opočno and other falconry meetings from possible subsidy titles.*

Viable falconry is also helped by the attitude of other hunting associations, many of which support falconry in such a manner that they lend falconers hunting grounds for falconry meetings and invite falconers to various customary events for the public held in municipalities. Demonstrations of falconry and the participation of falconers at them increase the representative nature of such events, improve the image of the municipalities and, as a consequence, help the representative function of the cultural heritage. Measures to support a positive attitude to falconry are helped by co-operation between falconry centres and District Hunting Unions and Hunting Associations. The personal involvement of all members of the Falconers' Club and a positive attitude to mutual co-operation is still necessary.

Other activities contributing to the maintenance of the element:

- 1. The Ministry of Agriculture will continue, through its grant systems, to support events that falconers regularly participate in actively, and at which falconry is learned—date: ongoing.*
- 2. The Falconers' Club of the HABM, with the support of the Ministry of Agriculture, at least once every five years, will arrange a specialist seminar on falconry for interested parties from the professional public and representatives of the state administration—date: once every five years.*
- 3. The Falconers' Club of the HABM will, every year, organise an International Falconry Gathering, with the support of the Ministry of Agriculture and other state administration and self-governing bodies at the regional level, therefore contributing to the leisure activities of citizens in the relevant region—date: once a year.*
- 4. The Falconers' Club of the HABM will continue to actively participate in topical exhibitions (Bread Basket, Natura Viva, Silva regina). The aim of these events will be to popularise falconry with the general public, win over people potentially interested in falconry and any supporters of falconry—date: regularly every year.*
- 5. The Falconers' Club of the HABM will actively, through the Ministry of Agriculture, contribute to the creation of legal regulations concerning falconry in order to create suitable mechanisms contributing to the maintenance of falconry—date: Ongoing.*
- 6. The Falconers' Club of the HABM will continue to arrange falconers' examinations and guarantee their high standard in ongoing, permanent fashion.*
- 7. Members of the Falconers' Club of the HABM will contribute to specialist and special-interest magazines and thereby contribute not only to the popularisation of falconry, but also to increasing their expertise—date: permanently.*
- 8. The Falconers' Club of the HABM will, permanently and effectively, co-operate with domestic mass media of all types and thereby contribute to the popularisation of falconry among the general public—date: permanently, in ongoing fashion.*
- 9. The Falconers' Club of the HABM will arrange the production and strategic distribution of a wide and varied range of promotional materials of all types (brochures, leaflets, visual media)—date: permanently.*
- 10. The Falconers' Club of the HABM in co-operation with the Ministry of Agriculture or a leading publisher will attempt to get published specialist publications about falconry, the author of which could be a member of the Falconers' Club, or the translation of specialist literature—date: once every 5 years.*
- 11. The expert level, will arrange preparatory training for those interested in falconry and enable them to obtain the necessary experience—date: every year in accordance with the number of persons interested in falconry.*
- 12. The Falconers' Club of the HABM in co-operation with the Ministry of Agriculture will*

attempt to establish and subsequently update a permanent exhibition about the development of falconry in the Czech Republic or Central Europe at a state chateau or museum—date: Ongoing.

13. The Falconers' Club of the HABM will continue to publish the Falconers' Club Journal, promotional materials, information leaflets, etc. serving to promote falconry. It will arrange their creation and distribution—date: every year, permanently.

14. The management of the Falconers' Club of the HABM will help train those interested in falconry. It will take into consideration the future replacement of persons that have both high theoretical and practical knowledge about falconry and its various shades and components. Date: Ongoing.

15. The Falconers' Club of the HABM will continue to arrange the publication of information about falconry and activities of members of the Falconers' Club using the Falconers' Club website—date: Ongoing.

15.Sources, Literature and References to Documentary Material that Is Not a Direct Annex to this Sheet:

Sources:

- Act No. 449/2001 Coll., on hunting, as amended
- Decree No. 244/2002 Coll., on the implementation of some provisions of the act on hunting
- Decree of the Ministry of Agriculture dated 19 January 1967
- Articles of Association of the Hunting Association of Bohemia and Moravia
- Organisational Rules of the Falconers' Club of the HABM
- Test Rules for Falconry Examinations
- Rules for Rearing Birds of Prey and Owls in Human Care
- Rules for Public Performances

Literature:

- Unknown author: *The life of Constantine* (Pannonian-Moravian Legend)
- ANDRESKA J. - ANDRESKOVÁ E.: *Tisíc let myslivosti [A Thousand Years of Hunting]*. Vimperk 1993
- ANDRLE V. L.: Sokol revidivus [*Falcon revidivus*]. *Stráž myslivosti* No. 1, pp. 5-7, 1932
- BALBÍN B.: *Miscellanea historica Bohemiae*. Prague 1678
- BRÜLL H. - TROMMER G.: Sokolnictví [*Falconry*]. Prague 2003
- CRESCENTIUS P.: *Kniha vo pvožitcích vopohních*. Agricultural Museum Prague (translation from the 16th century), original in Latin—State Scientific Library in Olomouc
- DÝK A.: Sokolnictví [*Falconry*]. *Stráž myslivosti* No. 20, pp. 261 -263, 1933
- FOX N. - Chick J.: *Festival of Falconry Images*. Englefield Estate Reading UK 2007
- CHADT J. E.: Sokolnictví [*Falconry*]. *Lovecký obzor* No. 10, pp. 1-2, Prague 1907
- CHADT J. E.: *Dějiny lovu a lovectví [A History of the Hunt and Hunting]*. Louny 1909
- JIRSÍK J.: *Naši dravci [Our Birds of Prey]*. Prague 1948
- Ledgers of Falconry Accounts of the Manor of Chlumec nad Cidlinou 1753, 1754
- KUMBERA J.: Lovecké schopnosti ješťába [*The Hunting Abilities of the Hawk*]. *Myslivost* No. 4, pp. 80-81, 1968
- KUMBERA J.: K sokolnické sezóně [*On the Falconry Season*], *Myslivost* No. 5, pp. 99, 1970
- KUMBERA J.: Sokolnické využití krahujce obecného [*Falconry Use of the Eurasian Sparrowhawk*]. *Myslivost* No. 8, pp. 177,178, 1971

- KUMBERA J.: Výcvik loveckých dravců [*Training Hunting Birds of Prey*]. Prague 1976
- *Annals of Fulda*, 869
- MENSENDORFF - POUILLY B.: Sokolnictví [*Falconry*]. *Stráž myslivosti* No. 12, pp. 219-224, No. 13, pp. 239-242, 1933
- MENSENDORFF - POUILLY B.: Sokol stěhovavý [*The Peregrine Falcon*]. *Stráž myslivosti* No. 14, pp. 246-249, 1933
- *Otto's Encyclopaedia*: "Falconry" entry, 1888
- PODHAJSKÝ K.: České názvosloví sokolnické [*Czech Falconry Terminology*]. *Stráž myslivosti* No. 13, pp. 243-244, 1929
- RAKUŠAN C.: Myslivecký slabikář [*Hunting ABC*]. Prague 1959
- SEDLAČEK A.: Hrady, zámky a tvrze království českého [*Castles, Chateaux and Fortresses of the Kingdom of Bohemia*]. Prague 1882
- SPEJCHAL V.: Dotkni se sokolnictví, mimořádná příloha časopisu Myslivost [*Touch Falconry, an extraordinary supplement to the magazine Myslivost*], 2007
- STERNBERG Z.: Sokolnictví [*Falconry*]. Prague 1969
- ŠPAČEK M. - KOVÁŘ K.: Dravci v letu [*Birds of Prey in Flight*]. Prague 1967
- TURČEK F. J.: O love s dravými vtáky – sokolnictve [*On Hunting with Birds of Prey—Falconry*]. *Živa* 5, Prague 1959
- Journals of the Falconers' Club 1-45, 1973-2008

Archive sources:

- Archive of the City of Prague, No. 1174, 340
- Archive of the Falconers' Club of the HABM
- Archive of Jičín Falconry Centre
- Private Archive of Marta Kaválková
- Private Archive of Mgr. Jan Kumbera
- Private Archive of Mr. and Mrs. Křivkový
- Private Archive of Zdeněk Machař
- Private Archive of Oldřich Mikulice
- Private Archive of Ladislav Nagy
- Private Archive of Josef Ptáček
- Private Archive of Ing. Zdeněk Řehák
- Private Archive of Zdeněk Sternberg
- Private Archive of Ing. Bohumil Straka, Ph.D.
- Private Archive of Václav Svoboda
- Private Film Archive of Ladislav Melo

Audiovisual sources:

- Films: *Lovci bez výstřelu* [Hunters without a Shot Fired]
- *Člověk a dravec* [Man and Bird of Prey]
- Serial: *Tisíc let myslivosti* [A Thousand Years of Hunting] (CT)
- CD: collective of authors *Myslivecká encyklopedie* [Hunting Encyclopaedia]
- CD: Melo L.: IAF 2005 Czech Republic

Falconers' Club website: www.sokolnictvi.net

B. REASONING FOR CANDIDACY

The main conditions for entry of an heritage into the List compliance with which has to be described are, inter alia:

The heritage is:

- a) Currently alive and has a social and cultural function at the present time; and
- b) Part of intangible cultural heritage, as defined in Section 2 of this Methodical Instruction; and
- c) Highly authentic; and
- d) Unique from the viewpoint of the uniqueness of testimony that the heritage bears, in particular from the viewpoint of history, ethnology, cultural anthropology, social sciences, etc.;

or

- e) Highly representative with regard to similar heritage in the region or the whole country, if similar heritage is distributed throughout the territory.

The heritage also is:

- f) Highly representative in relation to associations or other bearers of the heritage, in particular from the viewpoint of their historical social and cultural identity;
- g) Proposed for entry on the List based on the participation of associations or other groups, or of affected persons or other bearers of the heritage and with their free, preliminary and advised consent.

In the Czech Republic falconry takes place throughout the territory—where individual falconers perform it. It is admired by the general public, hunters and experts respect it as a difficult craft. Also in the Czech Republic falconry has become an integral part of cultural and hunting traditions and part of them. As a historical and admired method of hunting and given the art of training hunting birds of prey it is an integral part of a whole number of hunting celebrations and, in the wider sense, of the culture, traditions and social life of the countryside throughout the Czech Republic. At the current time it can be included in traditional culture, it is not the preserve of a narrow group of persons with specific positions, as was the case in the past.

Not only in the Czech Republic but around the world there is no similar phenomenon, and no mentions of it were found. Other methods of hunting, including ancient ones, had and have a completely different character to falconry. Falconry is not merely about the hunt, but primarily about the relation to the bird of prey, the art of understanding its soul, needs and abilities. Training a bird of prey cannot be realised without the ability to empathise with the bird of prey. Without this art, one cannot be a falconer. With regard to the above, falconry is, given its character, part of cultural traditions in many country, i.e. also at an international level. Falconry is a very old and traditional matter. It is demonstrably at least 4,000 years old. It has demonstrably been practiced in the territory of the Czech Republic from the 5th century. During its existence its principles have practically not changed. During its existence falconry has created its own practices, using which birds of prey are trained and through which a bird of prey can be prepared for hunting and also the ways a hunt can be carried out. Modern falconry has added to this traditional art other procedures, through which it is possible to successfully rear birds of prey, and methods through which birds of prey are returned to the wild. As time passes and due to frequency of use these methods and procedures become traditions. In general we can say that falconry is a conservative or even rigid human activity, insisting on tried-and-tested procedures and principles for centuries. The traditions include not only methods of training birds of prey and methods of handling them, but falconry has developed its own terminology, traditional speech, which is, the same as training procedures, complied with and used by falconers today; falconry maintains its own traditions, which are closely

linked to the ethics and philosophy of falconry and, last but not least, falconry is primarily linked with the traditional hunt clothing that falconers wear. The accessories used in falconry have practically not changed since it started, only some traditional materials used for some of them have, to a greater or lesser extent, been replaced by new, modern materials that boost the welfare of the birds of prey, or are more comfortable to use.

Falconry is also closely and indivisibly linked to the traditional art of producing accessories from leather—falconry gloves, hoods for birds of prey, tethers and cords. Many falconers can also produce traditional bells. Such activities would have died out along with falconry, and they can be regarded as a certain specialisation of some folk crafts.

The entry of falconry in the List of Intangible Cultural Heritage of Traditional and Folk Culture will quite clearly contribute to falconry, in its practically unchanged form, only expanded by a few new aspects, which can be regarded as primarily the protection of birds of prey and owls in all their forms, which has become an integral part of modern falconry and can be regarded as a benefit to falconry, as well as the retention of some traditional crafts that produce the necessary accessories for falconry.

Falconry cannot be learned from books, only by studying oneself. It is always completely necessary to practically acquire experience under the supervision of an experienced falconer. This has been the case for a long time. Today's falconry fully respects this need to obtain practical experience and has anchored it in a decree of the Ministry of Agriculture that, inter alia, governs the education of falconers. A falconer has to pass falconry examinations, before sitting them he has to have at least one year apprenticeship under the guidance of an experienced falconer/guarantor, who teaches him practical procedures for handling birds of prey, their training and hunting with them.

Throughout the existence of modern falconry the traditional procedure and practices used by falconers for centuries were respected, falconers quite obviously use specific terminology, hold on to traditions and ethics, and the entry of falconry in the List of Intangible Cultural Heritage of Traditional and Folk Culture will increase support and respect for all such traditional practices applied in falconry. For all these reasons modern day falconry is authentic and, where practiced by genuine bearers of this cultural heritage, perhaps only through their modern clothing and vehicles instead of horses is it possible to tell a modern falconer from a medieval falconer.

The free, preliminary and informed consent of the affected association was quite clearly expressed at a membership meeting of the Falconers' Club, which is the Club's supreme body in accordance with the Falconers' Club's Organisational Rules. A decision was issued on the act of consent and also expressly in written, documentary form.

C. APPROVAL CLAUSE

Heritage proposed for entry in the List by: *Ministry of Agriculture of the Czech Republic*

Name of proposer and date of submission of proposal:

Ministry of Agriculture of the Czech Republic, 18 May 2009

Ing. Jiří Novák, Deputy Minister, Forestry Management Section

Signature:

Amadys

(round stamp):

Ministry of Agriculture of the Czech Republic

-55-

Date of delivery of proposal to Ministry of Culture:

Reference number:

Serial number of application:

Nomination assessed from the expert viewpoint by:

Name of assessors, text and date of drafting of report:

Assessor's recommendation:

Signature:

Recommendation of National Council for Traditional Folk Culture on entry of heritage in List:

Recommendation of National Council:

Date and signature of chairman:

Consent of Minister of Culture to registration:

Date of consent of Minister of Culture to entry of heritage into List:

Reference number:

Signature of Minister of Culture:

The consent of the Minister of Culture means the application sheet is regarded as a record sheet.

Date of entry of heritage into List:

Serial number of heritage in List:

D. RE-DOCUMENTATION OF HERITAGE

Information about periodical re-documentation of heritage:

Date:

Finding:

Proposal of remedial measures:

Date:

Finding:

Proposal of remedial measures:

Date:

Finding:

Proposal of remedial measures:

Recommendation of National Council for Traditional Folk Culture concerning designation of heritage as endangered: Date of last investigation (re-documentation) of heritage:

Finding:

Proposal of remedial measures and date of next check on heritage:

Opinion of council on designation of heritage as endangered:

Date and signature of chairman:

Date of designation of heritage in List as endangered:

Recommendation of National Council for Traditional Folk Culture concerning deletion of designation of heritage as endangered:

Date of last investigation (re-documentation) of heritage:

Finding:

Opinion of National Council concerning deletion of designation of heritage as endangered:

Proposal of other remedial measures, if necessary:

Date and signature of chairman:

Date of deletion of designation of heritage in List as endangered:

Recommendation of National Council for Traditional Folk Culture concerning designation of heritage as defunct:

Date of last investigation:

Finding:

Recommendation of National Council:

Date and signature of chairman:

Consent of Minister of Culture to designation of heritage as defunct:

Date:

Signature of Minister of Culture:

Date of designation of heritage as defunct:

E. CHANGE TO BEARER(S) OF HERITAGE, CHANGE TO HOLDER OF RIGHTS TO USE HERITAGE

Change to bearer of heritage:

a) If it is an individual:

First name and surname:

Date of birth:

Address of permanent residence:

Correspondence address:

Telephone:

E-mail:

The consent of the new bearer(s) of the heritage to the processing of personal or sensitive data about the bearer of the heritage:

The bearer of the heritage under Act No. 101/2000 Coll., on protection of personal data

a) Gives his consent to the Ministry of Culture and National Institute of Folk Culture as data controllers and processors to the processing of personal data or sensitive data, for the needs of processing and assessing the nomination, or the maintenance of data in records of cultural heritage included on the List and to the use of such data for the needs of documentation and re-documentation of the heritage;

b) Gives his consent to the Ministry of Culture and National Institute of Folk Culture as data controllers and processors for the publication of his name and surname upon the presentation of this heritage in connection with the List.

Date and signature:

b) If it is a legal entity:

Name:

Registered office (address):

Registered number:

Statutory body:

Contact telephone number:

Contact e-mail address:

Consent of new bearer(s) of heritage to periodical re-documentation:

The bearer(s) of the heritage agree to periodical re-documentation of the heritage performed by the National Institute of Folk Culture, usually once every seven years. By signing he/it undertakes/they undertake that if there are any changes to the identification data specified in Section 5, they will promptly report this fact to the Ministry of Culture.

Date and signature:

New holder of rights to use heritage:

a) If it is an individual:

First name and surname:

Date of birth:

Address of permanent residence:

Correspondence address:

Telephone:

E-mail:

Consent of the new holder of rights to use the heritage to the processing of personal or sensitive data about the holder of rights to use the heritage, if it is an individual:

The holder of rights to use the heritage under Act No. 101/2000 Coll., on protection of personal

data

a) Gives his consent to the Ministry of Culture and National Institute of Folk Culture as data controllers and processors to the processing of personal data or sensitive data, for the needs of processing and assessing the nomination, or the maintenance of data in records of cultural heritage included on the List and to the use of such data for the needs of documentation and re-documentation of the heritage;

b) Gives his consent to the Ministry of Culture and National Institute of Folk Culture as data controllers and processors for the publication of his name and surname upon the presentation of this heritage in connection with the List.

Date and signature:

b) If it is a legal entity:

Name:

Registered office (address):

Registered number:

Statutory body:

Contact telephone number:

Contact e-mail address:

Consent of the new holder of rights to use the heritage to the use of the heritage for the purposes of maintaining the List and its publication:

The holder of rights to use the heritage consents to the use of the heritage for the purposes of maintaining the List and its publication.

Date and signature:

F. ANNEXES TO PART A, B AND D

Annex No. 1 – Documentation of Heritage: detailed description, audiovisual documentation, etc., including granting of consent to publication of such text or audiovisual materials (declarations on ownership of licence).

Annex No. 2 – Map on which place or area where the heritage occurs is marked.

F. 1.1. Detailed Description of Heritage

Origin of Name, Definition, Basic Characteristics

Falconry—the art of breeding birds of prey, their protection, training and hunting with them—was historically seen as the art of hunting with trained birds of prey, so the basis was the ownership of birds by man, their training and hunting game with them. The name “falconry” is traditional and is derived from the name of the bird of prey—the falcon—that was in the past regarded as the “king of the skies”, hunting with her was reserved for the highest feudal lords, often only monarchs. The name “falconry” is traditional and is derived from the name of the bird of prey that was in the past regarded as the “king of the skies”, hunting with it was reserved only for the highest feudal lords and often only monarchs. As practised in continental European countries and, in particular, the Czech Republic, it is not a sport, but a traditional activity linked to hunting. Falconry is a special method of hunting furry and feathered quarry using trained birds of prey, in particular falcons, hawks and eagles. It is a traditional, specific part of hunting that uses its own methods, has its own animals, catches and philosophy. The traditional name “falconry” is regarded as the art of hunting with a trained bird of prey and does not cover all aspects of modern falconry.

Meaning, in addition to hunting and the art of training birds of prey, also rearing birds of prey (artificial breeding), aspects of the protection of birds of prey, protection of their biotopes, care for handicapped birds of prey and owls, etc.

There are a whole number of definitions and various characteristics of falconry, from historical to modern. A definition of falconry from the pen of one of the best-known German falconers of the 20th century, Dr. Heinz Brüll, is very apt. He wrote that: "Falconry is the art of hunting with a tamed (habituated to man) bird of prey. The falconer takes natural forces into his hands. It forswears long-distance weapons and gives a freely-living animal the chance to use its own strength in the fight against the natural enemy."³

It is not possible to ignore the historical characteristics of falconry given by the best-known medieval falconer, Emperor Frederick II: "Falconry should be raised to an art form, because it is the only soulful method of hunting, the nature of which means it is a real art. People can control a four-legged creature by violence and other means, whereas a bird circling high in the air can be attracted and trained only by the human spirit."⁴

Since ancient times falconry has been regarded as an art and by Emperor Frederick II, the greatest falconer of all time, as the only soulful way of hunting; this opinion can be wholly identified with today. Falconry is a method of hunting that, from the viewpoint of the hunter—prey relationship has not undergone any changes in a thousand years. In addition, man does not participate in the final stage of the hunt, he only observes it. In this method of hunting man only uses the natural abilities of the bird of prey, the falconer takes into his hand only natural forces and the bird of prey's abilities. The prey has the chance to use all its strength in a fight against its natural enemy, which the bird of prey has always been.

Ethics are clearly another area that is important to today's falconers. They still keep up traditions and customs that reflect certain unwritten, but nevertheless valid rules, reflecting ethical and moral viewpoints. These rules include, for example, that if an animal manages to escape from a bird of prey, another bird of prey is not released to chase the quarry, the size and ability of the bird of prey in relation to the size and ability to flee of the quarry is always taken into account, respect is paid to game when it is displayed, from the viewpoint of the bird of prey there is a rule that a bird of prey should not catch more than four animals in a day, as well as a whole number of other unwritten rules.

The aforementioned Emperor Frederick II described falconry in beautiful words with which one cannot but agree: "People can control a four-legged creature by violence and other means, whereas a bird circling high in the air can be attracted and trained only by the human spirit."

Current Practice of Falconry

Falconry is not merely about the hunt, but primarily about the relationship with the bird of prey, the art of understanding its soul, needs and abilities. Training a bird of prey cannot be realised without the ability to empathise with the bird of prey. And this ability cannot be obtained merely by reading expert literature. It always was, is and will be necessary to obtain practical experience under the guidance of an experienced falconer willing to teach the art—to pass on knowledge, skills and experience. Methods can be read up on, but also have to be absorbed in practice. Making falconry accessories cannot be learned otherwise than by obtaining experience under the professional supervision of an experienced falconer. The traditions of falconry include the falconer's ability to produce the basic accessories necessary to keep a bird of prey, such as leather jesses, leashes, hoods and lures. Only a very skilled falconer can produce falconry gloves or

³ Heinz Brüll, Günter Trommer: Sokolnictví, Víkend (*Falconry, Weekend*), 2003, pp. 10

⁴ Heinz Brüll, Günter Trommer: Sokolnictví, Víkend (*Falconry, Weekend*), 2003, pp. 11

bags and is then prized by the rest of the falconry community. A legal regulation—a decree governing falconry examinations—deals with the necessity of obtaining the necessary experience.

Only a person who has passed his falconry examinations can hunt with birds of prey. Decree No. 244/2002 Coll. determines the detailed performance of falconry examinations and states that falconry examinations comprise a written and oral part:

- Legal regulations concerning falconry, the history of falconry, the organisation of falconry in the Czech Republic, falconry customs and traditions;
- Zoology and the biology of birds of prey, the properties of individual species of birds of prey used in falconry;
- Breeding and owning hunting birds of prey, basic diseases, their prevention and treatment, correct nutrition, ethology, protection and care for birds of prey;
- Training of birds of prey and falconry hunting, principles of training and hunting with individual species of birds of prey.

The decree also sets out who can organise falconry examinations, requirements for members of an examination commission that performs falconry examinations and the method of assessing applicants' knowledge. At the current time the Falconers' Club of the Hunting Association of Bohemia and Moravia is authorised to organise falconry examinations and arranges them once a year. Details concerning the arrangement of falconry examinations are determined by the Examination Rules for Falconry Examinations.

Falconry in the 20th century is becoming an economically important activity, primarily in the form of protection of airports from migrating flocks of birds. We cannot omit the aspect of the protection of birds of prey and their biotopes. With regard to the above, today's falconry, given its approximately four-thousand-year history, has several parts. The classic one is obviously training birds of prey and hunting with them. Hunting takes place with two groups of birds of prey, with low-flying birds and high-flying birds, where the training and the method of hunting with them are different for the two groups. Modern falconry includes, in addition to the art of rearing birds of prey, their training and hunting with them, also aspects concerning their rational protection in the wild—protection of individuals, but primarily populations of birds of prey in the wild and the protection of their biotopes. These integrated parts of modern falconry also have methods by which they are implemented.

Individual Aspects of Falconry, Brief Characteristics of Activity

Low-flying birds of prey—in falconry they are the Northern goshawk and the Eurasian sparrowhawk are the most frequently used hawks. These species of birds of prey excel due to their skilful low attack flights. Their advantages are a fast start, skilful flying when turning and great hunting vigour. These properties are due to the build of their body. Compared to falcons they have shorter and wider wings, a long tail and very strong feet, which they use in short, skilful hunting duels. When hunting these birds of prey benefit from surprising their prey, which they grab after short attacks. Therefore they do not go that far from a falconer during hunting. There is a quite fundamental difference compared to falcons in the killing of prey, which they accomplish using their feet, whereas falcons using their beak.

Free following—a method of training low-flying birds of prey, i.e. in particular hawks, serves as preparation for hunting. A hawk is released outdoors, the falconer leaves, the hawk tries to land on his glove, in order to be rewarded. The falconer, however, does not raise his hand with the glove, the hawk usually, if it does not see the outstretched glove, flies past and sits down somewhere near. The falconer continues walking and watches the bird's reaction. At the start the

falconer walks on only two times to four times, so as not to put the bird off, and then calls it to the glove and rewards it. The number of fly-pasts gradually increases, at the end of training the bird is called to the glove and rewarded. During longer following a bird can be rewarded with smaller pieces of meat even during the following. During this type of training the falconer has to be sensitive to the bird's needs and carefully watch its reactions. This method of training is very effective and a well-trained bird of prey can follow a falconer for several kilometres.

High-flying birds of prey—these birds are in the Falconidae family. They are at home high up, high-flying birds of prey excel thanks to their speed, they are perfect at stooping flights. They are characterised by dark eyes, long, narrow, sickle-shaped wings and a narrow tail. Falcons typically have a tooth in their beak (in the upper jaw, that fits into the lower jaw). These birds of prey were highly prized, their attacks are always from above and direct, often over a long distance, because in the past falconers rode horses while hunting. Thanks to their beautiful style of hunting these birds of prey are still popular among falconers and are often encountered in falconry hunting.

Training for waiting on—a type of training falcons that hunt in a different way to low-flying birds of prey and therefore at the stage of free-flight training, falcons are trained to circle and wait on. Training is performed in such a manner that the falcon, after its hood is removed, is left to rouse on the glove and allowed to take off by itself. A falcon prepared by previous training takes off and looks for the lure and reward. The falconer whistles (calls), takes the lure out, swings it and throws it on the ground. The falcon changes direction and lands on the lure, where it gets a reward. On the next days of training the falconer does not take the lure out immediately, but progressively has the falcon circle several times, then takes out the lure with the reward and calls the falcon. A trained falcon can circle for tens of minutes. This type of training is very high-quality flight training.

Attacks on lures—this type of training applies to falcons. Some falconers train their birds of prey in this way, where the training does not end with the throwing of the lure on the ground. They do not let the falcon circle too long, they get the lure out earlier and, before the bird of prey catches it, swing it and try to evade the bird's attacks. The bird of prey flies towards the falconer, tries to catch the lure, the falconer evades it and the trained falcon has to make several passes before the falconer lets it catch the lure and the reward. During training a falconer has to be sensitive to the bird's behaviour, so that he does not put it off, as falcons have good memory of negative experience they obtain in their life. Correct handling of a lure is not easy, the bird of prey can never be hit by the lure.

Another current aspect of falconry is the rational protection of birds of prey, which today's falconers pay attention to.

Rational protection must ensure for all species of birds of prey permanent conditions for life in their natural environment as an irreplaceable part of the whole ecosystem. This means arranging the unthreatened existence of the populations. This, however, can only be the result of an integrated approach to all aspects of the predator—human relationship. With regard to the fact that protection of the countryside, as a unique global resource, cannot be randomly secured by individual entities in human societies, their interests are often in conflict with the aims of environmental protection, the government has to play the main role in environmental protection and take responsibility for it. Only the government can be a permanent guarantor of the state of the countryside, has the sufficient means and, using them, can stimulate society to rationally protect birds of prey and arrange the permanent survival of all species of birds of prey in reasonable

populations. This, however, cannot be achieved while ignoring the interests of individual members of society who have or could have a positive or negative influence on the population of birds of prey.

Breeding birds of prey is one instrument for protecting them. Falconers—members of the Falconers' Club of the Hunting Association of Bohemia and Moravia manage to breed around five hundred young birds of prey of various species every year and this number increases every year. Peregrine falcons, saker falcons, golden eagles and, to a lesser extent, northern goshawks, various types of buzzards and some owls are bred. Breeding birds of prey in captivity shows that falconers have perfectly understood the mentality of birds of prey and perfectly understand care for them, as only in suitable conditions can birds of prey reproduce. Breeding birds of prey is one instrument for protecting them. Practically understanding reproduction by birds of prey in captivity is one of the basic conditions of a rational approach to their protection in the wild. The successful or expanded breeding of birds of prey in captivity ensures, inter alia, available reproductive material in case a population of birds of prey in the wild is endangered or dies out. Young birds of prey reared by falconers in captivity are used to renew the populations of the peregrine falcon and saker falcon, which were at risk of extinction. The fact is the best response to those who would prohibit falconry for various reasons. In addition to positive education in society, this leads to the obtaining of scientific knowledge about the biology of birds of prey and methods for breeding them. Obtaining such knowledge and a practical understanding of the reproduction by birds of prey in captivity is one of the basic conditions of a rational approach to their protection in the wild. The successful or expanded breeding of birds of prey in captivity ensures, inter alia, available reproductive material in case a population of birds of prey in the wild is endangered or dies out. For example as a consequence of the use of pesticides based on chlorinated hydrocarbons, primarily the infamous insecticide DDT, in the second half of the last century, there was a drastic decline in birds of prey sustained by insectivorous birds, primarily the Eurasian hobby, saker falcon and Eurasian sparrowhawk, the peregrine falcon disappeared from the wild in the Czech Republic at the start of the '70s completely, for almost 30 years. In addition to the strict protection of the aforementioned species, in the case of the saker falcon and other falcons the reintroduction of individuals bred in captivity, i.e. the re-creation or strengthening of the population in the wild by the release of individuals bred in captivity, was used. Individuals bred in captivity made up mating pairs and thanks to the creation and successful implementation of reproduction methods, reared young could be released into the wild, significantly supporting the viability of wild populations of the aforementioned species.

Methods of breeding birds of prey cared for by man are divided into rearing in pairs copying the natural behaviour of a pair in the wild and the method of individual (social) imprinting of a bird of prey on the breeder. The method of rearing in pairs is regarded as the basic method of breeding. The imprinting method is of supplementary, but of major significance.

Reintroduction Methods

Several methods are used to return young bred in captivity to the wild.

1. **Hacking** is the simplest and therefore the most widely-used method that uses a tried-and-tested procedure of ancient falconers—a **hack**—to give young birds of prey perfect flight skills before intensive falconry training. The principle of this method consists of placing usually 2-5 maturing young birds of prey into release cages located on rocks, trees or buildings. The front of the cage has a grill, through which the maturing birds of prey fed in the cage can learn the surrounding landscape. After they become able to fly, the grill is

removed and the birds of prey can fly free around the cage and return for food, until they become completely independent.

2. **Intraspecies adoption** is the placing of young or fertilised eggs in natural nests of birds of their own species, if there is a small number in them and the conditions for successful rearing of a large number of young (available food) are met. This method increases the number of reared young. However, a sufficient amount of naturally nesting pairs is required.
3. **Interspecies adoption** is the placing of more mature young in nests of other species of birds of prey. This method uses the abilities of the parental pair to adopt young of other species of birds of prey by replacing their own young. This method was successfully trialled 30 years ago in Germany, when a pair of northern goshawks adopted and successfully reared young falcons. The method was then successfully used in Germany, Poland and, in the last four years, also the Czech Republic, where there was not a single case where the young falcons were not adopted by the pair of hawks or where the adoptive parents harmed them in any way.
4. **Falconry training with subsequent gradual independence** combines the benefits of classic falconry training and free flight. Fully mature birds of prey with developed instincts are taken from the care of their own parents in a "rearing chamber" and subsequently trained using altered falconry training. This concerns a greatly shortened period for obtaining the temporary tameness necessary for handling the bird of prey and the start of flight training. The bird of prey is trained at the place it will be released and is soon left in this place for a longer time, at the start for a day, then for several days and at night, and gradually learns to hunt live prey instead of eating food brought to it. As its air and hunting skills increase, it gradually becomes independent, which is accompanied by the gradual loss of tameness. The advantage of this method is the chance to help the bird of prey if it suffers an injury or accident during the process of becoming independent.

The character of today's falconry is also shown by the document "Declaration of Long-term Strategy of Falconers' Club of the HABM", which was adopted at the Assembly of the Falconers' Club in February 2005. It expresses the opinion, aims and priorities for the activities of Falconers' Club members concerning the general public. It concerns a "programme statement" of club members (see Annex F.1. 3.).

Traditions in Falconry

The traditions of falconry necessarily include falconry terminology, which every falconer can speak. This is one way to distinguish a lover of birds of prey from a falconer that has a good command of falconry. Falconry terminology partially differs from traditional hunting terminology, some terms used in falconry terminology do not appear at all in hunting terminology, others are different. A typical example of different terminology is the name for a bird of prey's eye, a hunter calls it a "light", whereas a falconer says "eye". Many terms are specific only to falconry, for example, calling birds of prey by their age (from the youngest first)—"hnízdoš", "haluzník", "hagard", "divoch", etc. Falconry terminology has also undergone historical developments, some terms have changed over time as the language has developed. One example is the term "hnízdoš", for which the Latin name "nidarius" was used in the Middle Ages, another is today's "haluzník", which was previously "ratolestník". A brief familiarisation with falconry terminology is contained in Annex F.1.6.

The traditional form is typical for Czech falconry. Falconry is primarily a historical, noble, knightly way of hunting, the relationship with the birds of prey is also very important to us, but it is

seen in a slightly different way—most falconers here try to arrange hunting for their birds of prey and give them the sort of life a bird of prey would have in the wild.

As was stated many times in the text, Czech falconry is somewhat different, in comparison with the current trend in some Anglophone countries (the UK and USA) it is much more practical and, to a much greater extent, retains former traditions. Here a person cannot easily become a falconer, by simply taking a two- or three-day course, as is the case in the UK, for example. Legislation imposes a duty to take examinations on hunting and then falconers' examinations, and before a person can take them he has to have at least a year's experience with an experienced falconer. Experience is also required for a person to take hunting examinations. Even in the Czech Republic it is possible to obtain and legally own a bird of prey or owl, but an owner is not a falconer. What distinguishes a falconer in the Czech Republic from a mere bird of prey owner is the falconry method of owning and caring for the bird of prey or owl, and the possession of a falconry philosophy, shaped by historical developments here and in neighbouring countries. For a person to become a genuine falconer, it is not enough to just obtain and master a large amount of theoretical information concerning falconry and care for birds of prey, but also, in our conditions, to primarily obtain a lot practical skills related to care for birds of prey. It is a matter of course here for a falconer to be able to produce jesses for his bird, to be able to put them on and acquire all the necessary accessories. Not in specialist sales outputs or markets, which do not exist here, in contrast to the UK and other countries. It should be said that because Czech falconers do not get everything "on a silver platter" they are all practically skilled, able to deal with a wide variety of practical problems. They are greatly helped by a year apprenticeship, guided by experienced falconers and the duty of being a member of a falconry centre. A new falconer is therefore not left to sink or swim without have a lifebelt nearby in the form of experienced falconers gathered together in a falconry centre in a region. Before taking falconry examinations, everybody is familiarised with and tries to make the traditional leather accessories, regardless of gender. Even female falconers can produce leather jesses for a bird of prey or a hood for their bird.

One thing they every falconer gets into his blood through experience and acquisition of theoretical knowledge is compliance with hunting and falconry traditions. In addition to using specific terminology and clothing, it is the maintenance of various ceremonies, which include mustering before the start and end of a hunt, displays of game, showing respect to game caught, the use of fragments and fractions, accolades as a hunter of a certain type of animal and many others. The most specific thing for falconry is compliance with unwritten rules, which include: the number of quarry by one bird of prey on one day may not be higher than four, another bird of prey cannot be sent after game that escapes the first one, a falconer carries the quarry himself in a falconer's bag. These unwritten laws are part of falconers' ethics and give falconry the gloss of a "knightly" way of hunting. Traditions in falconry are also a full part of questions in one of the subjects of the oral and theoretical examination. Thanks to this it is possible to deduce that what is typical for Czech falconry and how it differs from falconry in other countries will be retained for future generations.